

2019-2024

DÉVAVÁNYA VÁROS
KÖRNYEZETVÉDELMI
PROGRAMJA

Tárnok Barbara
Környezetvédelmi szakértő
5700 Gyula, Epreskert utca 12.
tarnokbarbara@gmail.com
30/332-10-82

2018

Tartalomjegyzék

1	ELŐZMÉNYEK	3
2	A VÁROS KÖRNYEZETI ÁLLAPOTÁNAK HELYZET-ÉRTÉKELÉSE	4
2.1	A TELEPÜLÉS BEMUTATÁSA	4
2.2	KÖZLEKEDÉS, INFRASTRUKTÚRA	6
2.3	TÁJHASZNÁLAT, TÁJSZERKEZET	8
2.4	ÉGHAJLAT, DOMBORZAT, HIDROGEOLOGIAI VISZONYOK	11
2.5	LEVEGŐTISZTASÁG	14
2.5.1	<i>Immisszió</i>	14
2.5.2	<i>Emisszió</i>	18
2.6	ZAJVÉDELEM	20
2.7	VÍZVÉDELEM	22
2.7.1	<i>Felszíni vizek</i>	22
2.7.2	<i>Csapadékvíz-elvezetés, belvíz</i>	23
2.7.3	<i>Felszín alatti vizek</i>	24
2.7.4	<i>Vízminőségvédelem</i>	27
2.8	TALAJVÉDELEM	29
2.9	TÁJ-ÉS TERMÉSZETI ÉRTÉKEK	31
2.9.1	<i>Országos jelentőségű védett természeti területek és értékek</i>	31
2.9.2	<i>Érzékeny Természeti Területek</i>	35
2.9.3	<i>Natura 2000 területek</i>	36
2.9.4	<i>Nemzeti Ökológiai hálózat</i>	37
2.9.5	<i>Természeti értékek helyi védelme</i>	39
2.9.6	<i>Tájvédelem</i>	40
2.9.7	<i>Zöldfelületi rendszer</i>	43
2.10	HULLADÉKGAZDÁLKODÁS	45
2.11	KATASZTRÓFAVÉDELEM	50
2.12	ENERGIAGAZDÁLKODÁS	52
2.13	KÖRNYEZETTUDATOSSÁG	55
3	A KÖRNYEZETVÉDELMI CÉLOK ÉS CÉLÁLLAPOTOK ELÉRÉSÉHEZ SZÜKSÉGES INTÉZKEDÉSEK	56
3.1	LEVEGŐTISZTASÁG	56
3.2	ZAJVÉDELEM	57
3.3	VÍZVÉDELEM	57
3.4	TALAJVÉDELEM	59
3.5	TÁJ-ÉS TERMÉSZETI ÉRTÉKEK	59
3.6	ZÖLDFELÜLETI RENDSZER	60
3.7	HULLADÉKGAZDÁLKODÁS	60
3.8	KATASZTRÓFAVÉDELEM	61
3.9	KLÍMAVÉDELEM / ENERGIAGAZDÁLKODÁS	61
3.10	KÖRNYEZETTUDATOSSÁG, SZEMLÉLETFORMÁLÁS	62
4	MELLÉKLET	63

1 Előzmények

A település önkormányzatok a környezet védelme érdekében környezetvédelmi programot dolgozhatnak ki, a települési környezetvédelmi programnak (továbbiakban Program) a település adottságaival, sajátosságaival és gazdasági lehetőségeivel összhangban határozza meg a környezetvédelmi stratégiát az elkövetkezendő 6 évre. Déaványa Város települési környezetvédelmi programja 2002-ben készült az Észak-Békés Megyei Önkormányzati Térségfejlesztési Társulás megbízásából a Tessedik Sámuel Főiskola Mezőgazdasági Víz- és Környezetgazdálkodási Kara által és tekintve az azóta eltelt 16 évet, felülvizsgálata, illetve új környezetvédelmi program készítése időszerű.

A tervezés során figyelembe vettük azokat a települési, térségi, és országos szintű terveket is, melyek meghatározták a Program kidolgozását, tartalmi felépítését, ezek a következők:

- 27/2015. (VI. 17.) OGY határozat: A 2015 – 2020 közötti időszakra szóló Nemzeti Környezetvédelmi Programról. A Nemzeti Környezetvédelmi Program (továbbiakban NKP-4) a környezet- és a természetvédelem 6 évre szóló országos stratégiai terve
- 28/2015. (VI. 17.) OGY határozat: A biológiai sokféleség megőrzésének 2015 – 2020 közötti időszakra szóló nemzeti stratégiájáról
- Békés Megye Környezetvédelmi Programjának Felülvizsgálata (Békés Megyei Önkormányzati Hivatal Területfejlesztési Osztály, 2008)
- Déaványa Város Integrált településfejlesztési Stratégiája 2018
- Nemzeti Fenntartható Fejlődési Keretstratégia 2013
- Nemzeti Éghajlatváltozási Stratégia 2008-2025

Déaványa Város 2019 – 2024. évekre szóló települési környezetvédelmi programjának célja a város környezeti állapotának és a város környezeti teljesítményének javítása, ezáltal egészséges lakókörnyezet biztosítása a város lakossága számára.

A Környezetvédelmi Programot Déaványa Város Önkormányzata megbízásából a Tárnok Barbara környezetvédelmi szakértő készíti el, szakértői jogosultságok:

- SZKV 1.4 Zaj- és rezgésvédelem környezetvédelmi szakértés
- SZKV 1.3 Víz és földtani közeg környezetvédelmi szakértés
- SZKV 1.2 Levegőtisztaság környezetvédelmi szakértés
- SZKV 1.1 Hulladékgazdálkodás környezetvédelmi szakértés
- SZTV Földtani természeti értékek és barlangok körny.véd.-i szakértés
- SZTjV Tájvédelem környezetvédelmi szakértés

2 A város környezeti állapotának helyzetértékelése

2.1 A település bemutatása

Déaványa város Békés megye északi részén helyezkedik el, a Nagykunság és a Nagy - Sárrét találkozásánál. A Berettyó, a Kettős-, valamint Hármás-Körös közötti síkság jellegzetes alföldi települése.

Közigazgatási határa egyben Békés és Jász-Nagykun-Szolnok megye határa is. A település szomszédos északról Kertészszigettel és Ecsegfalvával, nyugatról a Szolnok megyei Túrkevével, valamint Gyomaendrőddel, délről és keletről, Körösladánnyal és Szeghalommal.

A város területe 216,55 km², ebből belterülete 717 hektár (7,17 km²). Állandó népességének száma 7618 fő volt 2017-ben.

Déaványa területén több száz régészeti lelőhely található. A régészeti leletek bizonyítják, hogy a település évezredek óta lakott hely. A Tisza és a Körösök szabályozása előtt a magasabban fekvő részei jól védhető lakóhelyet biztosítottak az embereknek.

Írásos formában először az 1330-as évek elején említik a települést Jana falu néven. 1334-ben már a Vana név szerepel. Ekkor a település Békés megyéhez tartozott, de 1422-ben Heves megyéhez csatolták. A XVI. század elejére a térség egyik legjelentősebb települése volt. A török hódoltság alatt is viszonylagos védeltséget élvezett, így Ványa gazdasági fellendülése töretlennek mondható. Ezt jelezte, hogy a település lakói hosszabb ideig képesek voltak elviselni a többszörös adóztatást. 1618-ban mezővárosi rangot kapott.

A település 1723-tól szerepel hivatalosan, mint Déaványa. A község lélekszámának növekedése mellett a jobbágyság számaránya elenyésző volt. Bár már a XVII. században is mezővárosnak említik, hivatalosan 1774-ben kapta meg ezt a rangot, melyet 1872-ig őrzött meg. Ismételten városi rangot az 1999-es kezdeményezése alapján kapott a település.

1793-ig csak a református egyház volt jelen a településen, hiszen a római katolikus egyház helyi közössége ebben az évben jött létre. A XIX. század első felétől az izraelita hitközség is jelen volt a településen.

Az 1848-49 forradalom és szabadságharc leverését követően közigazgatási átszervezést hajtottak végre. Ennek során külön választották Heves és Külső-Szolnok megyéket, Déaványát pedig az összevont Békés-Csanád vármegye szeghalmi járásához csatolták. A járási összeírás szerint ekkor 8165-en laktak. 1876-ban ismét közigazgatási átszervezés történt, melynek során a megalakított Jász-Nagykun-Szolnok vármegyéhez csatolták Déaványát.

A századfordulón a lakosságszám gyarapodása jelezte Déaványa népességvonzó és megtartó képességét. A polgárosodást a kereskedelem, a szolgáltatások bővülése, a civil szervezetek növekvő száma jelezte és segítette elő.

1945 után Déaványát tudatosan visszafejlesztették, nagyközségből községgé minősítették vissza. Újbóli megerősödését az 1985-ben létrehozott önkormányzati társulás jelezte, melyben Déaványa térségi vezető szerepet vállalt. 2000. július 1-től

Déaványa Város Környezetvédelmi Programja 2019-2024

---

a település ismételt városi rangot kapott. Déaványa 2013. január 1-től a Gyomaendrődi Járáshoz tartozik.

Déaványa város önkormányzata az alábbi intézmények működtetéséért és/vagy fenntartásáért felel:

- Margaréta Egységes Szociális és Gyermekejélési Intézmény (5510 Déaványa, Jégyár u. 31)
- Déaványai Általános Művelődési Központ:
  - Déaványai Általános Művelődési Központ (5510 Déaványa, Eötvös J. utca 2)
  - Hajós úti Szivárvány Óvoda (5510 Déaványa, Hajós utca 24)
  - Könyves Kálmán Úti Mesevár Óvoda (5510 Déaványa, Könyves K. utca 13)
  - DÁMK Bereczki Imre Helytörténeti gyűjtemény telephelye (5510 Déaványa, Kossuth L. utca 40)
  - Kossuth úti Napsugár Óvoda és Bölcsőde (5510 Déaványa, Kossuth L. utca 5)
  - DÁMK Bereczki Imre Helytörténeti Gyűjtemény (5510 Déaványa, Széchenyi utca 8)
  - Kossuth úti Napsugár Óvoda és Bölcsőde (5510 Déaványa, Kossuth utca 5)
  - DÁMK Művelődési Ház (5510 Déaványa, Gyöngy utca 8)
  - DÁMK Ladányi Mihály Könyvtár (5510 Déaványa, Árpád utca 20)
- Déaványai Közös Önkormányzati Hivatal (5510 Déaványa, Hősök tere 1.)

Nem helyi önkormányzati fenntartású intézmények:

- Ványai Ambrus Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola (Déaványa, Vörösmarty u. 4-6.). Az iskola fenntartója és működtetője: Gyulai Tankerületi Központ
- Szegedi Kis István Református Gimnázium, Általános Iskola, Óvoda és Kollégium Szügyi Dániel Tagintézménye (Déaványa, Vörösmarty u. 2.). Az iskola fenntartója: Békési Református Egyházközség
- Gyulai Szakképzési Centrum Déaványai Szakképző Iskolája és Kollégiuma (Déaványa, Mezőtúri u. 2). Az iskola fenntartója és működtetője: Innovációs és Technológiai Minisztérium
- Békés Megyei Hajnal István Szociális Szolgáltató Centrum Déaványai Telephely Borostyánkert Otthon (Déaványa, Széchenyi u. 25.). Az intézmény fenntartója: Szociális és Gyermekvédelmi Főigazgatóság
- Békés Megyei Szociális, és Gyermekvédelmi Központ és Területi Gyermekvédelmi Szakszolgálat Déaványai szakmai egység - Gyermekotthon-ideiglenes befogadó gyermekotthon (Déaványa, Mátyás u. 1.). Az intézmény fenntartója: Szociális és Gyermekvédelmi Főigazgatóság
- Békés Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Déaványai telephely (Déaványa, Bem u. 4.) Az intézmény fenntartója: Békéscsabai Tankerületi Központ

2.2 Közlekedés, infrastruktúra

A megye északi részén fekvő Déaványa helyzete a térségi úthálózati kapcsolatokat tekintve nem mondható kedvezőnek. A legfontosabb, és ezáltal a legforgalmasabb útvonala a 4205-ös összekötő út, mely Kisújszállás irányába a 4-es főúthoz vezet, Körösladány irányába pedig a 47-es főúttal biztosítja a kapcsolatot. A 4231 sz. összekötő út Gyomaendrőddel, ezáltal a 46-os főúttal való kapcsolatot oldja meg. A 4205 jelű útból ágazik le külterületen a mezőgazdasági forgalom által használt kisebb jelentőségű 42033 jelű bekötő út. Szintén a 4205 jelű útból ágazik le, de belterületen a 42134-es bekötő út, mely elhelyezkedésénél fogva már jelentősebb belterületi forgalmat is levezet, ill. ipari, szolgáltató és egyéb igényeket is kielégít. A 42332 sz. rövid út az állomáshoz vezet. Az előbbieken felsorolt országos közutak alkotják a város legfontosabb útvonalait. Az összekötő utak belterületi szakaszain a keresztmetszetek és a műszaki paraméterek az általános igényeknek megfelelnek. A mellékutak, mint pl. a 42134-es út (Eötvös utca) egyes keresztmetszeteknél csak a „megtúrt állapot” kategóriába sorolhatók. A lakó- és kiszolgáló út kategóriába sorolható utcák részben kiépítetlenek. A közutak állapota Körösladány, és Gyomaendrőd felé elfogadható, 2018-ban mindkét vonalon felújítások történtek, Ecsegfalva irányába azonban tovább romlott az út állapota. Déaványa város belterületén összesen 57,605 km önkormányzati kezelésű út található, ebből kiépített, 36,268 km. Külterületen ez az aránya: összesen 148,815 km út, ebből kiépített 2,715 km

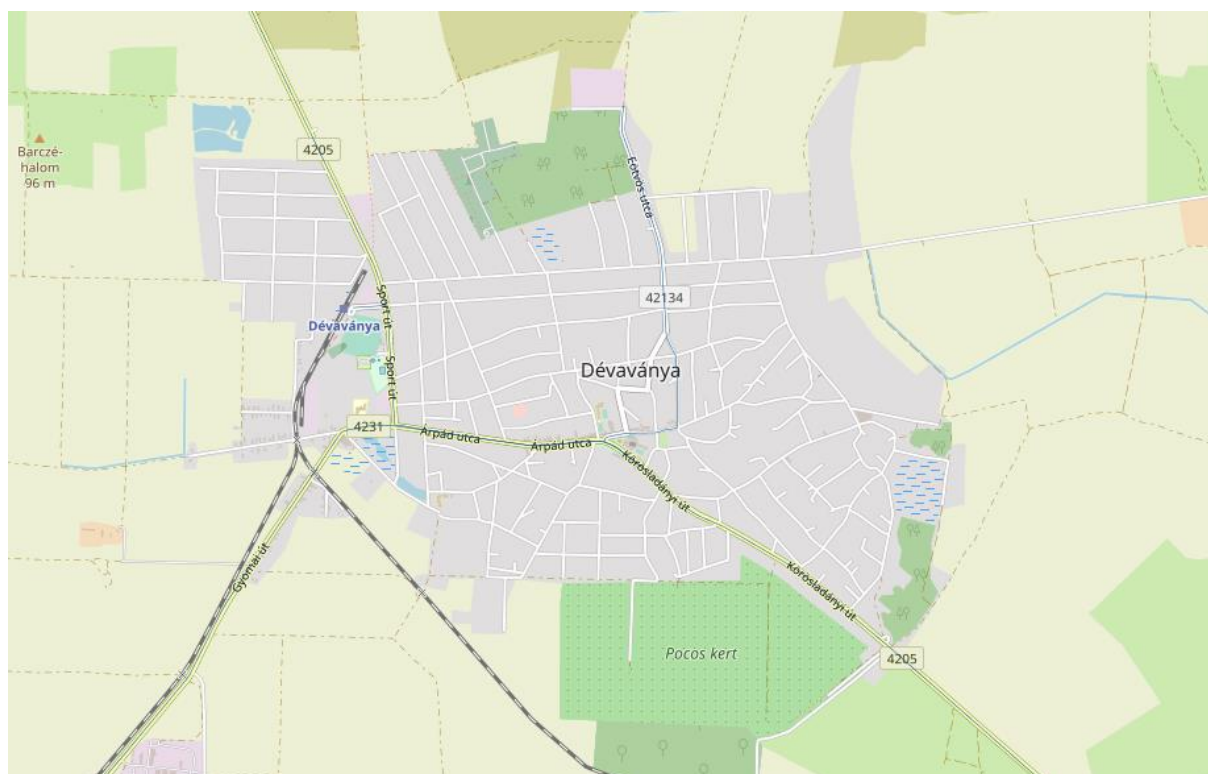
A vasúti kapcsolatot a Budapest – Békéscsaba - Arad fővonalról leágazó Gyomaendrőd-Körösnagyharsány szárnyvonal biztosítja.

A település elérhetőségét jelentősen javíthatja a Körösladányi út melletti repülőtér, ami VI. osztályú besorolású jelenleg, ez azt jelenti, hogy olyan polgári célú nem nyilvános repülőtér lett a déaványai pálya, amelyről légi járművekkel szabadidős tevékenység végezhető, és amely motor vagy hajtómű nélküli légi járműveket korlátozás nélkül, motorosokat pedig némi korlátozással jogosult kiszolgálni.

Az alföldi városokra egyébként is jellemző nagy kerékpáros-forgalom Déaványán is érzékelhető. 2012. július és október között a város két szakaszán több mint 2 km hosszan kerékpárutat épült az Árpád utca, Sport utcában. A városban a kerékpár, mint közlekedési eszköz minden családban megtalálható, melyet a mindennapokban és a szabad idő eltöltésében (pl. biciklitúrák) is egyaránt igénybe vesznek. A biztonságos közlekedés érdekében az elmúlt években több beruházás is történt, amit a jövőben is folytatni kíván az Önkormányzat. Tervezett kerékpárút szakaszok:

- Árpád utcai kerékpárút tovább építése Körösladány és Kisújszállás irányába
- Gyomai út (turisztikai céllal) és a Körösladányi út mentén építendő kerékpárút szakaszok részei lennének a térségi hálózatnak
- Belterületen a Szeghalmi, Kossuth, Eötvös utcák mellett kerékpárút megépítése

Közlekedési kapcsolatok

Forrás: KIRA

Az infrastrukturális ellátottság kedvező. A vezetékes ivóvíz, villamos energia és a gáz belterületi kiépítettsége lényegében közel 100%-os, a hálózat továbbfejlesztése egyelőre nem tervezett. A belterület szennyvíz csatorna-hálózata kiépített, a szennyvizet a helyi szennyvíztisztító telepen kezelik. Déaványa az ivóvizet a Közép-Békési Regionális Vízműről kapja, melynek fogadója a régi Bánomkerti úti Vízműtelep. A Sport utcai régi vízműtelep visszakerült az Önkormányzathoz, a Fürdőnek biztosít hideg vizet, és jelenleg kertészetiként hasznosítják. A megfelelő ivóvízminőség tehát biztosított, de az ivóvízvezeték hálózat többségében elavult, felújításra szorul.

Helyzetértékelés:

- Körösladány, és Gyomaendrőd irányában a közút burkolata a közelmúltban felújításra került
- A belterületi kerékpárhálózat részben kiépített, további fejlesztések szükségesek
- A külterületi kerékpárút hálózat kiépítetlen
- Közmű ellátottság megfelelő (víz, gáz, elektromos, szennyvíz hálózat)
- Burkolatlan, vagy rossz állapotban lévő burkolt belterületi utcák
- Ecsegfalva irányában a 4205 közút állapota nem elfogadható

2.3 Tájhasználat, tájszerkezet

Tájhasználat szempontjából a város területe a Berettyó-Körösvidék középtáján belül két jól elkülönülő kistájhoz, a Körösmenti-síkhöz és a Déaványai-síkhöz tartozik. A vizsgált terület a Hortobágy-Berettyó-Körös között elhelyezkedő alacsony, ármentes síkság. A jellemzően mezőgazdasági jellegű, alföldi település külterületét két, területileg is jól elkülönülő tájhasználat jellemzi: a szántóföldi növénytermesztés, valamint a természetvédelmi célú területhasznosítás.

Déaványa mocsaraktól, zsombékos nádasoktól körülvett helyen egy szigetre települt. A terület nagy része hajdan a térséget sűrűn átszövő Körösök, Berettyó és mellékvízeik területe volt. A folyószabályozások, lecsapolások lehetővé tették a külterület nagy részének művelés alá vonását. Ennek következtében az utóbbi száz évben a szántóföldek aránya ugrásszerűen megemelkedett a természetes növénytakaróval fedett területek rovására, amely a táj képét gyökeresen megváltoztatta.

A külterület nagy részén a mezőgazdaságilag művelt területek viszonylag egybefüggő nagy tájszerkezeti egységeket alkotnak. A mezőgazdaságilag hasznosított területek fontosabb termesztett növényei a búza, kukorica, lucerna és a napraforgó. Az összeérő szántóterületek kultúrsztyepp jellegű kölcsönöznek a tájnak, melyet a gyepterületek nagy egybefüggő foltjai oldanak és tesznek barátságosabbá. A szántóterületek kiterjedésének növekedésével jelentősen lecsökkent az egykor nagyterjedésű felületeket borító gyepterületek (rétek, legelők, kaszálók) aránya.

Déaványa külterületi gyepeinek legnagyobb része ma a Körös Maros Nemzeti Park Igazgatóságához tartozik. Ezt a területi egységet, mint a déaványai-ecsegi pusztákat említik. A tájra jellemző sajátosságok átörökítése érdekében a nemzeti parkos területeken hazai ősi állatfajtákat, a bivalyt, a szürkemarhát külterjes formában tartják. A déaványai-ecsegi pusztákon a kialakult sajátos élővilág miatt a mezőgazdasággal szemben a természet érdekei élveznek elsőbbséget.

A mezőgazdasági tevékenységekhez szorosan hozzátartoznak a majorok. Jelenleg Déaványa külterületén több mezőgazdasági telephelyen foglalkoznak állattartással (szarvasmarha, sertés, juh) és ehhez kapcsolódó feldolgozással, ill. tárolással. A mezőgazdasági telephelyek mellett jelentős tájszerkezeti elemek a családi gazdaságok létesítményei, az alföldi táj arculatát meghatározó tanyák.

Déaványa közigazgatási területén az erdők egykor nagyobb területeket borítottak. Az erdőterületek csökkenése szorosan összefügg a folyószabályozással, a lecsapolással és a szántóterületek térhódításával. Napjainkban az erdők területi részaránya 1,8 %, mely a megyei arány (4 %) alatt van. A meglévő erdőterületek viszonylag kis területű foltokban fordulnak elő, nagyobb tömböt a település délkeleti részén találunk. A telepített erdők kiterjedése elenyésző, az erdősávokat, erdőfoltokat idegen fafajok, többnyire fehérakác (*Robinia pseudoacacia*), nemes nyár (*Populus x canescens*) alkotják.

A település közigazgatási területének meghatározó tájszerkezeti elemei a vízgazdálkodási területek. A térség lecsapoló csatornarendszerrel sűrűn behálózott. A terület jelentősebb mellékvíze a Folyáséri-főcsatorna, a Nagyéri-mellékcsatorna, a Doszta-Felsőréhelyi összekötő-csatorna, a Nagyködmönös-Görbesziget-Cserepesi mellékcsatorna és a Sártó-Gabonás mellékcsatorna.

A település belterületének észak-keleti része a történelem folyamán vízjárta halmazos településszerkezetet mindvégig megőrizte. A település egészét tekintve családi házas beépítettségű, többszintes, városias jellegű épületek a főtérré jellemzőek. A település

belső térszerkezete alföldi jellegű, széles, hosszú és viszonylag egyenes nyomvonalú utcaképpel. A mezőgazdasággal foglalkozó lakosság tevékenységéhez elengedhetetlenül szükséges szállítóeszközök zavartalan közlekedése ezt már a település kialakulásának idején megkövetelte.

Déaványa terület-felhasználása sok rokon vonást mutat az alföldi kisvárosokkal. A központban elhelyezkedő Déaványai Közös Önkormányzati Hivatal és kiszolgáló létesítményei mellett ott találjuk a kereskedelem, vendéglátás és oktatás legfontosabb intézményeit, valamint a könyvtárat és a művelődési házat is.

A lakóövezet a város központját övezi. A helyi vállalkozók és mesterek jellemzően lakóhelyükön kialakított műhelyeik tarkítják az övezetet. Déaványa lakásállományának csaknem fele 1970-től újjáépült. A lakásállomány összességére elmondható, hogy a város központjában található néhány épülete kivételével a lakóépületek földszintesek, egylakásosak.

A jelentősebb ipari objektumok helyigényük miatt, a település határában kaptak helyet. A további iparfejlesztésre kijelölt iparterület szintén a település külső részén található.

A település zöldfelületi rendszertét meghatározza a településszerkezet. Jelen esetben Déaványán két jellegzetes zöldfelületi csoport állapítható meg:

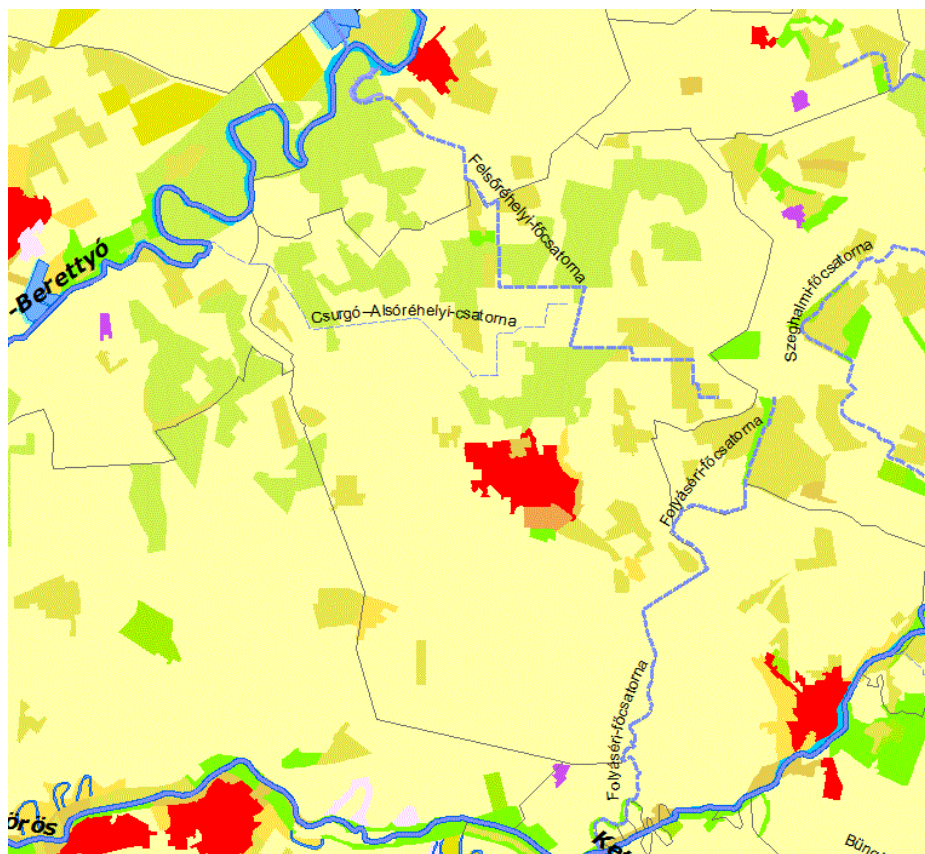
- belvárosi zöldfelület-együttes

Részei: a településközponti közkertek, a templomkertek, a Déaványai Közös Önkormányzati Hivatal kertje, az iskola, óvoda kertek, a múzeumkert és a piactér

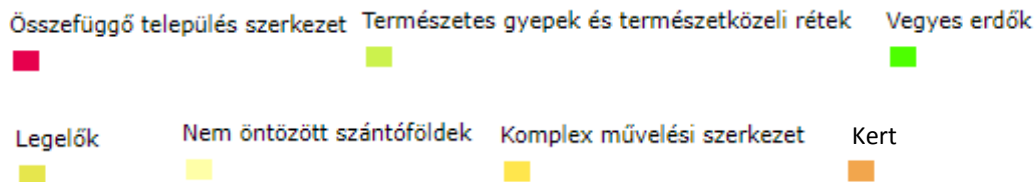
- 2. külső zöldgyűrű

Részei: a strand, a sportpálya, a középiskola kertje, a tavak, a nevelőotthon kertje, a Szociális Otthon kertje, a településszéli kertségek, lezárt és működő temetők és erdők.

Település és környékének tájhasználati térképe

Forrás: TEIR-GIS

Helyzetértékelés:

- A hagyományos tájhasználatot a támogatási rendszerek átalakították, ez hosszú távon nem a természet-ökológiai állapotnak megfelelő rendszereket eredményez. A földtulajdon és a földhasználat fokozatosan elválk egymástól (funkcionális konfliktus)
- Dűlőutak fásítása, védőerdősávok telepítése nem elégséges, holott az igazgatási területen a defláció problémája komoly tényezőként van jelen
- Alacsony erdősültség

2.4 Éghajlat, domborzat, hidrogeológiai viszonyok

A vizsgált terület éghajlata mérsékelt meleg, száraz, kontinentális jellegű. Az évi napfénytartam 2000 óra körüli. Az évi középhőmérséklet 10,3-10,4 °C, a tenyészidőszaké 16,8-17,0 °C. A vizsgált területet a szélsőséges hőmérsékleti ingadozás jellemzi, az évi abszolút hőmérsékleti maximumok átlaga 34,1-34,4 °C, a minimumoké -16,7 °C. A csapadék évi mennyisége 540-570 mm körüli, egyenetlen eloszlású.

A Déli–Kárpátok nyugati része és az Erdélyi–Sziget-hegység eltérítő hatása az ország központi részein uralkodó ÉNy-i, Ny-i szeleket háttérbe szorítják. A térség uralkodó széliránya É-ÉK-i, illetve a D-i. Az átlagos havi szélesség viszonylag állandó, az év folyamán 2,5 és 3,5 m/s között változik. A külterületen mért értékek több mint 0,5 m/s-mal meghaladják a belterületen észlelteket.

A térség területe 83-94 m közötti tengerszint feletti magasságú, a Hortobágy-Berettyó és a Körösök között elhelyezkedő tökéletes K-i része ártéri szintű, középső és Ny-i része alacsony, de ármentes síkság. Az ország legkisebb relatív reliefű kistája (átlagos érték: 0,5 m/km²) síkság. Morotvák, volt vízfolyások kusza hálózata borítja a felszínt, amelyek nagy része feltöltődött és enyhe terep hullámok formájában jelenik meg.

Orográfiailag tekintve középső része rossz lefolyású, alacsonyártéri szintű síkság, csak É-i és D-i peremén tekinthető ármentes síkságnak. A rossz lefolyás oka a medencehelyzet, amit az É-on (Ős-Szamos) és D-en (Sebes-Körös) található folyók alakítottak ki. Az óholocénban itt nagy kiterjedésű mocsár képződött. Horizontális felszabdaltsága csak a peremeken érzékelhető. Gyakoriak a morotvák és a fattyúágak.

A Körösök dinamikusan süllyedő medencéjében több ezer méter vastag pliocén rétegsorra vékonyabb pleisztocén-holocén főként folyóvízi üledék települt. Ezek felszínre csak az ÉK-i és a D-i peremen bukkannak. A felszín közeli üledékek nagy része átéri mocsári iszap, agyag. Az idősebb mocsárüledékekben tőzeg képződött, ami felszínen csak a mélyebb részeken van, többnyire 30-40 cm-es lencsékben, általában lápi és réti agyag borítja.

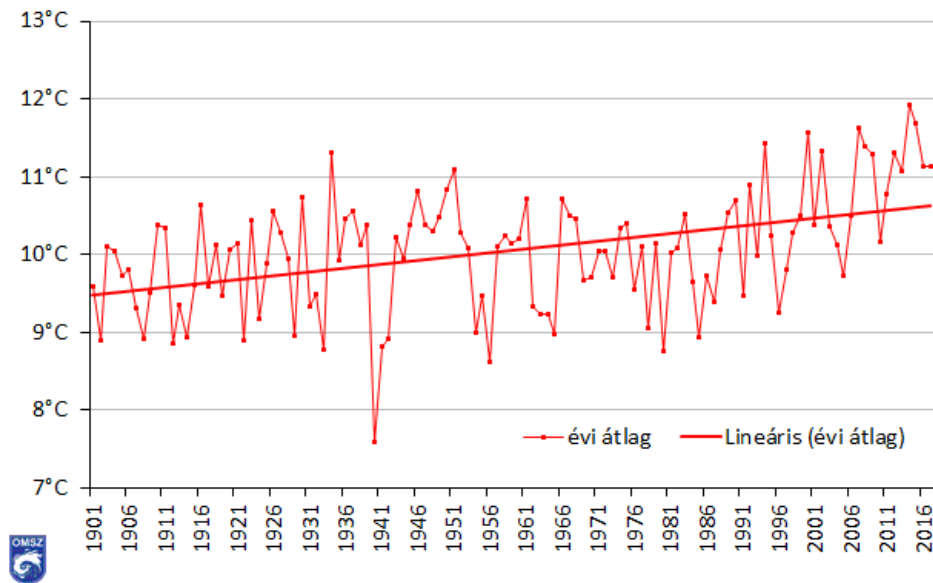
Éghajlatváltozás

Az Országos Meteorológiai Szolgálat (OMSZ) elemzése szerint az országos átlaghőmérséklet 1,15 fokot emelkedett 1901 óta. Az ország középső és dél-alföldi területein a hóhullámos napok száma jelentős, mintegy kéthetes növekedést mutat a legintenzívebb melegedés időszakában: 1981-től.

A hőmérséklet emelkedés azonban a változásnak csupán az egyik tünete. Bizonyos szélsőségek gyakoribbá váltak térségünkben. Kevesebb napon hullik csapadék, nőtt az aszályhajlam. Több régióban 2 mm-t meghaladó a napi csapadék intenzitásnövekedés nyáron 1961-től, ami a heves csapadékesemények növekvő arányát jelzi, amik esetenként jégesővel, erős szellőkészekkel és villámlással járnak. A szélsőségek gyakoribbá válása az emberi egészségre, a környezetre és minden termelő szektorra hatással van.

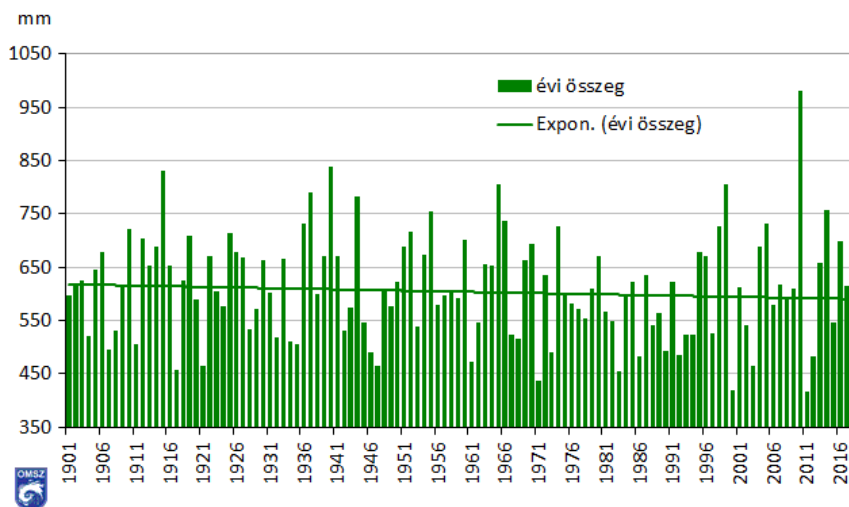
A számítások szerint hazánk átlaghőmérséklete az évszázad végére 3-4 fokkal emelkedhet. A 2 fokos küszöböt a pesszimista forgatókönyvvel készített modellkísérlet éri el leghamarabb (2030–2060 időszakban).

**Az országos évi középhőmérsékletek 1901 és 2017 között
(homogenizált, interpolált adatok alapján)**

Forrás: OMSZ

**Az országos évi csapadékösszegek 1901 és 2017 között
(homogenizált, interpolált adatok alapján)**

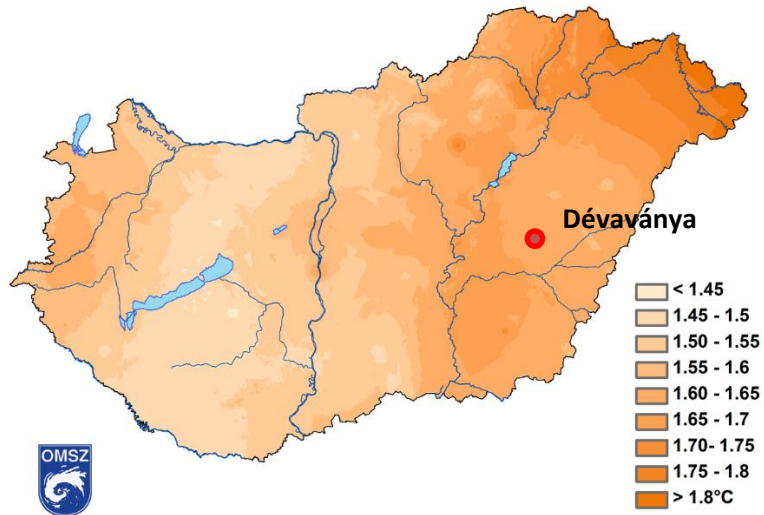

Forrás: OMSZ

Az éghajlatváltozás „tüneteinek” területi megoszlását szemléltetik a következő ábrák (forrás: OMSZ), melyből jól látszik, hogy Déaványa közepesen erős mértékben érintett a klímaváltozás hatásai által.

Déaványa Város Környezetvédelmi Programja 2019-2024

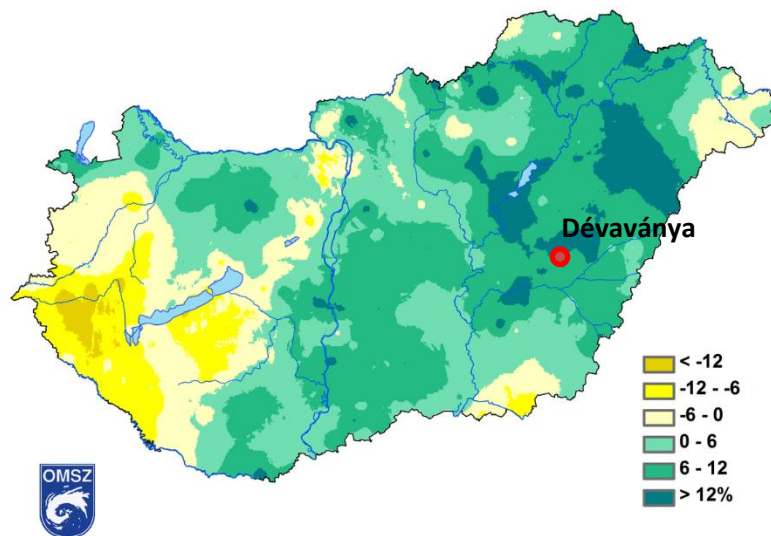
Az éves középhőmérsékletek változásának területi eloszlása az 1981–2016 időszakban

Hőhullámos napok száma (napi középhőmérséklet > 25°C) az 1981–2016-es időszakban, rácsponti trendbecslés alapján.

Az éves csapadékösszeg %-os változása 1961 és 2016 között.

2.5 Levegőtisztaság

A levegő minőségét a természeti tényezők mellett (talajviszonyok, uralkodó szélirány, csapadék, stb.) elsősorban a mezőgazdálkodás, a szolgáltatóipar, a közlekedés, valamint a lakossági tüzelés határozza meg. Dévaványa Város területén levegőtisztaság-védelmi szempontból lényeges légszennyező források az alábbiak:

- Lakossági fűtés
- Közlekedés
- Mezőgazdaság
- Ipar
- Allergén növények

A légszennyezettségi agglomerációk és zónák kijelöléséről szóló 4/2002. (X. 7.) KvVM rendelet 11 szennyező anyagot értékel, ezekre A, B, C, D, E, F csoportokba, valamint a talajközeli ózon esetében O-I és O-II csoportokba tipizálja a zónákat. Dévaványa az alábbi zónába tartozik a 4/2002. (X. 7.) KvVM rendelet szerint.

Kén-dioxid	Nitrogén-dioxid	Szén-monoxid	PM ₁₀	Benzol	Talajközeli ózon	PM ₁₀ Arzén (As)	PM ₁₀ Kadmium (Cd)	PM ₁₀ Nikkel (Ni)	PM ₁₀ Ólom (Pb)	PM ₁₀ benz(a)-pirén (BaP)
F	F	F	E	F	O-I	F	F	F	F	D

- D csoport: azon terület, ahol a légszennyezettség egy vagy több légszennyező anyag tekintetében a felső vizsgálati küszöb és a légszennyezettségi határérték között van.
- E csoport: azon terület, ahol a légszennyezettség egy vagy több légszennyező anyag tekintetében a felső és az alsó vizsgálati küszöb között van.
- F csoport: azon terület, ahol a légszennyezettség az alsó vizsgálati küszöböt nem haladja meg.
- O-I csoport: azon terület, ahol a talajközeli ózon koncentrációja meghaladja a cél értéket.
- Megjegyzés: Alsó és felső vizsgálati küszöbérték meghatározása külön jogszabály szerint.

2.5.1 Immisszió

Az immisszió levegőterheltségi szint, a levegőben kialakult szennyezőanyag (gázok, aeroszol részecskék) koncentrációját jelenti, megadja a környezeti levegő minőségét. A településen immissziós mérőhálózati állomás nem működik, a település nem része az Országos Légszennyezettségi Mérőhálózatnak. A legközelebbi manuális légszennyezettséget mérő automata mérőállomás Szolnokon található, ami a nagy távolság miatt már nem tekinthető reprezentatívnak.

Levegőtisztaság-védelmi szempontból a legfőbb légszennyező források a közlekedés, a lakossági fűtés, a mezőgazdaság és az ipar. A fűtési időszakban a nitrogén-oxid (NOx) és a szállópor (PM10), nyáron a felszín közeli ózonterhelés jelenthet problémát. Dévaványa és térsége az ország kevésbé szennyezett levegőjű részéhez tartozik.

Déaványa Város Környezetvédelmi Programja 2019-2024

Közlekedés

A várost elkerülik a nagy forgalmú főútvonalak. A legnagyobb közlekedési eredetű légszennyező forrás a településen átmenő 4205 számú közút forgalmából ered, ezen kívül említést érdemel még a település belterületét csak kis részben érintő 4231 közút is. A hatásviselők szempontjából a 4205 sz. közút forgalma a jelentősebb, ezért ezt vizsgáljuk.

Az éves átlagos napi forgalom (ÉÁNF, j/nap, 2017) a 4205-ös közút belterületi szakaszán (27+594-31+798 szelvények között) a Magyar Közút Zrt. adatbázisa alapján a következő:

Szkg.	Kis thgk.	Autóbusz 1-es	Autóbusz csuklós	Közepes thgk.	Nehéz thgk.	Pótkocsis thgk.	Nyerges thgk.	Speciális thgk.	Motor-kerékpár
1726	521	36	7	16	27	13	46	2	212

A közlekedés általában mérgező gázokat, kormot, különféle szénhidrogéneket, CO-t és CO₂-t juttat a levegőbe. A dieselüzem kipufogó gáza nitrogén oxidokban dús (NO, NO₂, NOX), a gázolaj kéntartalma SO₂ alakjában jelenik meg a kipufogó gázokban. A közlekedés légszennyezése azért is veszélyes, mivel felszín közelében, a légzési zónában történik. Az út környezetében a forgalmi adatok alapján kialakuló légszennyező anyag koncentráció a következő:

INPUT ADATOK

Mértékadó órai forgalom:	141,3925 szkg/óra
Mértékadó órai forgalom:	5,98 tkg/óra
Mértékadó órai forgalom:	2,4725 busz/óra
Légköri stabilitás:	S= 6 normális, p=0.282
A vizsgált terület átlagos felületi érdessége:	z0= 0.50 m - kistelepülés
Átlagos szélesség a vizsgált területen:	2.5 m/s
A vizsgált távolság:	10 m
Járművek átlagos sebessége:	50 km/óra

SZÁMÍTÁSI EREDMÉNYEK

A vizsgált légszennyező anyag	Légszennyező anyag kibocsátás átlagértéke 10 m-en belül (µg/m ³)	1 órás* határérték (µg/m ³)
Összes szerves anyag, HC	21,6	500
Szén-monoxid, CO	142	10000
Nitrogén-dioxid, NO ₂	23,6	100
Kén-dioxid, SO ₂	0,175	250
Szilárd PM ₁₀ frakció	2,66	50
Szén-dioxid, CO ₂	2812	330000

*PM₁₀ esetén 24 órás

A számítások szerint a forgalomból eredő légszennyezés (a vizsgált útvonal szakaszon) nem haladja meg a határértékeket. Egyéb légszennyező források hatása (pl.: fűtés) azonban nem számszerűsíthető, légszennyezettséget mérő imissziós mérőpont – így a háttérterhelés - hiányában az egyes légszennyező források együttes hatása sem értékelhető. Télen például a közlekedésből és fűtésből eredő légszennyezés összeadódik, mértékét mérésekkel lehetne meghatározni.

A burkolat nélküli földutakon a forgalom hatására száraz, csapadékmentes időszakban a jelentős porterhelés jelentkezik.

Fűtés

A múlt század második felében háztartási tevékenységeknél a környezetkímélő földgázfűtés általánossá válását követően kedvező változás ment végbe, mivel nagymértékben csökkent a fűtés során levegőbe került szilárdanyag-, korom- és kéndioxid-kibocsátás. Az elmúlt évtizedben azonban a gáz árának növekedése miatt sokan váltottak vissza a szilárd tüzelésre, mely gyakran hulladék (pl.: műanyag, gumi, textil... stb.) elégetését is jelenti, amiből egészségre és a környezetre káros anyagok kerülhetnek a levegőbe.

A lakosságnak kiemelkedő szerepe van a települések levegőminőségének alakulásában. A PM_{2,5}kibocsátásának 85 százalékban, a PM₁₀ kibocsátásának 80 százalékban a háztartások felelősek, az ipar és a közlekedés szerepe 5-5 százalék mindössze. Ezzel szemben a lakosság nem érzi a felelősségét a légszennyezésben.

Az égési folyamatok során keletkező füstgáz szén-monoxidot, szén-dioxidot, vízgőzt, kormot, kén-dioxidot, nitrogén-oxidokat, metánt, szénhidrogéneket stb. tartalmaz. A tapasztalat szerint a fosszilis tüzelőanyagok tökéletlen égése felelős a benz(a)pirén, és az illékony szerves és PAH vegyületek magasabb koncentrációjáért is a téli időszakban. A szilárd tüzelőanyagok reneszánsza miatt téli időszakban, ködös, párás viszonyok között szilárd részecskékkel erősen terhelt a város levegője.

A helyes tüzelési technikán is sok múlik. A faanyag 20 százalékos vagy magasabb nedvességtartalom esetén hosszabb égési időt, alacsonyabb hatásfokot, emellett a berendezésre nézve rövidebb életciklust, sűrűbb karbantartási igényt eredményez, valamint környezetszennyező és gazdaságtalan. 40 százalék fölötti nedvességtartalom esetén a fűtőérték 1,8 kWh/kg, míg a 20 százalék alatti nedvességtartalom esetén a fűtőérték 4,2 kWh/kg.

A fűtési rendszerek által kibocsátott káros anyagok csökkentése érdekében szükséges a lakosság szemléletformáló tájékoztatása, mely során az alternatív energiaellátó rendszerek használatának elterjesztése, a környezetbarát fűtési módok ismertetése a cél.

Gazdasági eredetű légszennyezés

Déaványa Város közigazgatási területének 80 %-át mezőgazdasági művelésű területek teszik ki. A porkibocsátással elsősorban a talajmunkálatok idején lehet számolni, amikor a kiporzás révén kerülhet nagyobb mennyiségű por a levegőbe. A külterületen, a földutakon történő közlekedés mellett a szántóföldi kiporzást és a terményszárító- és tisztító berendezések por emisszióját nevezhetjük meg. A talaj eredetű porszennyezés nagy távolságra való terjedésében szerepet játszik a védőerdők hiánya, és a kedvezőtlen talajadottságok (deflációra hajlamos térség).

A hazai levegőtisztaság védelmi szabályozás a környezeti levegő bűzzel történő terhelését tiltja, de légszennyezési határértékeket nem állapít meg. Ezen szabályozásoknak megfelelően legfontosabb környezetvédelmi szempontú intézkedésnek tekinthetők a bűzszenyezés megakadályozása, csökkentése érdekében tett intézkedések.

Déaványa Város Önkormányzata 18/2011. (V.27.) önkormányzati rendelete „az állatok tartásáról” rendelkezik a gazdasági haszonállatok tartásáról, valamint az állatok elhelyezésére szolgáló épületek, trágyatárolók elhelyezésére vonatkozó védőtávolságokról, a kedvtelésből tartott egyéb állatok tartásáról.

A településeken ma már egyre kevésbé jellemző a háztáji állattartás. A „bűz” okozta környezetterhelés, elsősorban az állattartó és feldolgozó telepek környezetében jelentkezik. A szaghatások általában sajátos esetekben és adott légmozgás esetén észlelhetők, ezért többségükben nehezen orvosolhatók. A lakossági panaszok nagy része a lakóterületeken lévő termelő üzemekkel kapcsolatos. Számos telephely úgynevezett „puffer” zóna nélkül a lakott övezetekbe települt vagy körbeépült.

Van néhány olyan állattartó gazda, aki értékesítés céljából foglalkozik **állattartással**, és a belterületi ingatlanokon nagyobb mennyiségű sertést, baromfit, esetleg szarvasmarhát nevel. Környezetükben gyakran érzékelhető a lakosságot zavaró bűzhatás, elsősorban a nyári időszakban. Leginkább a kisüzemi jellegű sertéstartás (50-100 sertést tartók, vállalkozás, őstermelő) jelent problémát (például a strand közelében), a következő utcákban:

- Kulich u. 13, lakóövezet
- Szederkert u. 22, lakóövezet
- Szabadság u. 19, lakóövezet
- Sport u. 38, lakóövezet
- Sport u.14, lakóövezet
- Zrínyi Miklós u.18, lakóövezet
- Zrínyi Miklós u.13, lakóövezet
- Sirály u. 13, lakóövezet
- Nap u. 14, lakóövezet
- Mikszáth u. 14, kevésbé beépített lakóövezet

Jelentős bűzhatással járó tevékenység ezen kívül a településen a **Komposztáló telep** (0752/13 hrsz), amelynek üzemeltetője Atevszolg Zrt. A telepen szennyvíziszap komposztálását végzik. Általában az iszap forgatásakor vagy a végtermék elszállításakor szokott kellemetlen, zavaró szaghatás jelentkezni, főként a belterület felé mutató szélirány esetén.

A légszennyezés egy sajátos forrása a **pollenallergiát okozó gyomok** (parlagfű és kisebb mértékben néhány fafaj) elterjedése. A nagyszámú allergiás megbetegedés okozója nyár végén és kora ősszel érezteti hatását az arra érzékeny lakosság körében. Az önkormányzat munkatársai folyamatosan ellenőriznek, és szólítják fel a parlagfűvel szennyezett területek tulajdonosait a kötelező gyommentesítés elvégzésére, illetve a közterületeken történő gyomírtást a közmunkások rendszeresen végzik.

Végül meg kell említeni – bár nem kifejezetten gazdasági jellegű – a **kerti avar, és hulladékok égetését** is, mint jelentős légszennyező forrást. Az értékes szerves anyagból az égetés során hamu keletkezik, mely csak korlátozott mennyiségben alkalmas talajerő-utánpótlásra. Ezzel szemben komposztálásakor maradéktalanul elbomlanak a növényi részek és hasznos humusz keletkezik. Egy átlagos kerti tűz, melyben vegyesen égetünk avart, fűnyesedéket és gallyakat, óriási légszennyezést okoz. A nagy szennyezést elsősorban a rossz légellátás, az alacsony égéshőmérséklet, magas nedvességtartalom okozza. Például a növényi részekben lévő szén ugyan oxidálódik, de csak részben, és szén-dioxid helyett szén-monoxid keletkezik, amely kis mennyiségben is mérgező.

Déaványa Város Környezetvédelmi Programja 2019-2024

A környezet védelméről szóló 1995 évi LIII. törvény lehetőséget ad az önkormányzatoknak, hogy szabályozzák az avarégetést. Kt.48. § (4) A települési önkormányzat képviselő-testületének hatáskörébe tartozik:

b) a háztartási tevékenységgel okozott légszennyezésre vonatkozó egyes sajátos, valamint az avar és kerti hulladék égetésére vonatkozó szabályok rendelettel történő megállapítása

Amennyiben egy településen az önkormányzat nem alkot rendeletet az avarégetésről, alapértelmezésben a tevékenység tilos, ha pedig alkotott rendeletet, az abban előírtakat kell betartani.

Déaványán a Város Önkormányzata Képviselő-testületének 11/2007. (III.30.) rendelete „A köztisztaságról, a települési környezet fenntartásáról” foglalkozik az avar- és kerti hulladékok égetésével, Déaványa területén lényegében tilos az avar-és kerti hulladék égetése, és ezt többnyire be is tartják.

A levegő védelmét szabályzó 306/2010 (XII.23) Kormány rendelet további rendelkezéseket tartalmaz az avar és kerti hulladék égetés hatósági ellenőrzésével, bírságolásával kapcsolatban. Az eljáró hatóság az illetékes járási hivatal hatósági osztálya, a kiszabható bírság magánszemélyeknél pedig 100 000 forint is lehet.

2.5.2 Emisszió

Az emisszió levegőterhelést jelent, az adott légszennyező forrásból időegység alatt kijutó szennyezőanyag mennyisége. Magyarországon a Levegőtisztaság-védelmi Információs Rendszerben (LAIR) történik a légszennyezőanyag kibocsátások nyilvántartása, a kibocsátók által történő adatszolgáltatás alapján. A következő táblázatban az elmúlt 10 év emissziós adatait foglaltuk össze, a legjellemzőbb légszennyező anyagok tekintetében:

	2012	2013	2014	2015	2016
NOx (kg/év)	2592	10141	6101	10466	7609
CO2 (kg/év)	2 626 248	2 915 904	2 915 331	2 718 092	812 599
CO (kg/év)	2770	3377	4799	4281	2902
Szilárd anyag (kg/év)	1515	2023	1349	2587	2066

Forrás: OKIR / LAIR

A fenti kimutatás az adatszolgáltatásra kötelezettek bevallásai alapján készült, mely nem tartalmazza az egyéb légszennyező források (pl.: fűtésből, forgalomból eredő) légszennyező anyag kibocsátásait.

Adatszolgáltatásra kötelezettek köre az elmúlt években:

Gépgyártó telep - Boschung Ejt Kft.

HHE-Déva-2 Gyűjtőközpont – szénhidrogén kitermelés

Elektronikai alkatrész gyártás, fémfelület kezelés – Ekuna Kft.

Magtisztítás, hántolás - Oryza-Hántoló Kft

Villamos gépek gyártása, javítása, tekerceselő üzem - Liker Motors Kft.,

Szilárd anyag

A levegőben, mint közegben diszpergált állapotban előforduló, folyékony vagy szilárd halmazállapotú részecskék. A 10 mikronnál nagyobb porrészecskéket a légutak csillószőrös hámlója kiszűri, a kisebbek lejutnak a tüdőhólyagokba.

Tartalmazhatnak kormot, szerves anyagokat, nehézfémeket, azbesztet. Nagy részük rákkeltő. A légköri aeroszolok képződésében nagy szerepe van a gépjárműforgalomnak. A dízel üzemű járműveknek számottevő az aeroszol kibocsátása, de a kerekek is felverik a port, amit a levegőben aeroszolnak nevezünk. A városi aeroszolok összetétele nehezen meghatározható, a részecskékre rátapadnak egyéb szennyezők pl.: PAH-ok, nehézfémek.

A porrészecskék a növények leveleire lerakódva gátolják a fotoszintézist, elzárják a légcsere nyílásokat (sztómákat). A növények ezért fejlődésükben visszamaradnak. Termesztett növények leveleire, termésére rakódva értéktelenné, felhasználhatatlanná teszik azokat.

Nitrogén-oxidok

A nedves légúti nyálkahártyához kapcsolódva salétromos- ill. salétrom-savvá alakul, és helyileg károsítja a szövetet, másrészt felszívódva a véráramba jut, ahol a hemoglobin molekulát methemoglobinná oxidálja, így az nem képes oxigént szállítani a szervekhez. A NO₂ toxikus hatású a növényekre, 120 mg/m³ koncentráció felett már rövid idő alatt is csökkenti fejlődésüket. Amennyiben a NO₂ és az O₃ egyszerre van jelen, a hatásfokozott mértékű. A kén-dioxiddal együtt részt vesz a savas esők okozásában. Leggyakrabban belső égésű motorokban keletkezik nitrogén-monoxid, de jelentős NO-forrás az ipar és a biomassza égetés is. Városi környezetben elsősorban a gépjárműmotorok felelősek a NO és a NO₂ szennyezésért.

Széndioxid, CO₂

A fosszilis (szén, olaj, tüzifa stb.) tüzelőanyagok elégetése során jelentős mennyiségű szén-dioxid (CO₂) kerül a légkörbe. Ennek közvetlen egészségügyi hatásai jelentéktelenek, viszont az éghajlat szabályozásában kiemelkedő a szerepe (üvegházhatás).

Szénmonoxid, CO

Szintelen, szagtalan gáz, amely szén és szénhidrogén tüzelőanyagok tökéletlen égése során keletkezik. Nagyvárosi területeken a levegő CO tartalmának 80%-a belsőégésű motoroktól származik, a tökéletlen égés eredményeként. Százszor erősebben kötődik a vér hemoglobinjához, mint az oxigén, így kiszorítja az oxigént a vérünkből.

Kén-dioxidok, SO₂/SO₃

Szintelen, szúrós szagú mérgező gáz, amely fosszilis tüzelőanyagok elégetésekor keletkezik. Magas kéntartalmú kőszén vagy kőolajat felhasználó erőművek szintén jelentős kén-dioxid források. A kén-dioxid a levegő nedvességtartalmával kénsavat ill. kénsavat képez, melynek eredménye a savas eső. A természetes folyamatokon túl a fűtés, az erőművek és a dízelüzemű motorok felelősek a SO₂ kibocsátásért. Egészségügyi hatások: nagyobb mennyiségben köhögést, görcsöt, tüdőödémát, tudatzavart és halált is okozhat. A zuzmófélek bio-indikátorként mutatják a SO₂ jelenlétét, mert a jelenlétében nem fejlődnek.

Helyzetértékelés:

- alacsony ipari / közlekedési eredetű légszennyezés
- allergén gyomok irtása megfelelően szervezett
- avar-és kerti hulladékok égetése tilos

- nincs a településen imissziós mérőpont
- a burkolatlan útfelületeken zajló forgalom porterhelést okoz
- növekszik a fűtésből eredő légszennyezés (fa, és vegyes tüzelőanyagok égetése)
- belterületi állattartásból eredő bűzhatás
- komposztáló telep bűzhatása
- a deflációra hajlamos talajok, ill. a mezővédő fasorok hiánya növeli a mezőgazdasági eredetű porterhelést

2.6 Zajvédelem

A település zajhelyzetét alapvetően a közlekedés határozza meg. Ezen belül is a legnagyobb részarányt a közúti közlekedés képviseli. Déaványa közlekedési helyzetét döntő módon meghatározza, hogy a település központjában kettő – 4205. és 4231. számúak – összekötő út is keresztülhalad. Számolni kell továbbá a vasút, és az állomás zajterhelő hatásával is.

A közutak forgalmi eredetű zajterhelésén túl eseti (pl.: szórakozóhelyek, szombat éjszakai 22 órát követő zenés rendezvények) zavaró, de általában határértéket nem meghaladó zajhatások okozhatnak problémát.

Az üzemi vagy szolgáltató jellegű létesítmények zaja lokálisan hat, általában csak a közvetlen környezetben érzékelhető, nem okoz problémát. Jelenleg a településen nem működik olyan ipari létesítmény, amely jelentős zajterhelést okozna. A zaj- és rezgésvédelem területén, a területileg illetékes környezetvédelmi, természetvédelmi és vízügyi felügyelőség az üzemek számára zajkibocsátási határértéket állapít meg, amelynek betartását helyszíni mérésekkel ellenőrzi. Határértéket meghaladó zajkibocsátás esetén az üzemet műszaki intézkedések megtételére kötelezi, annak nem teljesítése esetén bírság kiszabására kerül sor.

A mezőgazdaság két ágazata közül a növénytermesztési tevékenységeket jellemzően lakott területtől távolabb folytatják. Időszakosan (pl. szántás, betakarítás, repülőgépes növényvédelem, termék-fuvarozás) terhelik zajjal környezetüket. A kapcsolódó helyi feldolgozó háttér (szárítók, gabonátárolók) száma nem jelentős, és zaja sem terjed túl általában a mezőgazdasági terület határán.

A településen jelentős zajvédelmi problémáról, határértéket meghaladó zajkibocsátásról nincs tudomás. A megengedett zaj- és rezgésterhelési határértékeket a 27/2008.(XII.3.) KvVM-EüM együttes rendelet határozza meg, ez alapján a település rendezési tervének környezetalakítási javaslata zajvédelmi övezeteket jelöl ki.

Déaványa Város Környezetvédelmi Programja 2019-2024

A 2017. évi. forgalmi adatok (Közút Zrt., Országos Közutak 2017 évi. keresztmetszeti forgalma) alapján kiszámítható a mértékadó zajterhelés a 4205-ös közút belterületi szakaszának (27+594-31+798 szelvények között) környezetében a 25/2004. (XII. 20.) KvVM rendelet 2. sz. mellékletének előírásai alapján, a számítási eredmények a következők:

Alapadatok:

- v = mértékadó sebesség 50 km/h
- K = útburkolat miatt korrekció mértéke 0,29
- p = terhelési paraméter a p értéket egyenletesen áramló forgalomra vettük figyelembe
- $A_i - F_i$ = állandók
- A 25/2004. (XII. 20.) KvVM rendelet 2. sz. mellékletének 4.sz. táblázata alapjá
- Q_i = mértékadó órai forgalom (dB)

Zajterhelés referencia távolságban ($L_{Aeq} 7,5 m$):

$$L_{Aeq} (7,5) = K_d + K_t$$

- ahol K_t a következő képen számolható ki:

$$10 \cdot \lg \left[10^{A_i + [K]_{g,s,t,j,i} + B_i \log(v)_{g,s,t,j,i}} + 10^{C_i + D_i \log(v)_{g,s,t,j,i}} + 10^{E_i + F_i \log(1 + p_{g,s,t,j,i})} \right]$$

- ahol $K_d = 10 \lg (Q_i / v_i) - 16,3$

Akusztikai járműkategória, és napszak	$L_{Aeq}(7,5)$ (dB) 2017. évben
$L_{Aeq,1-3} (7,5)$ nappal	64
$L_{Aeq,1-3} (7,5)$ éjjel	55

Tehát referencia távolságban, a 4205 belterületi szakasza mentén a kialakuló zajterhelés az elméleti számítások szerint nem haladja meg a határértékeket (lásd következő táblázatot) gazdasági területek, és vegyes területek esetén, de lakóterületek esetén határérték feletti zajterhelés is előfordulhat. A távolság zajcsökkentő hatására, a referencia távolságon kívül fokozatosan tovább csökken a zajterhelés, és nappal 16m, éjjel 19 m távolságban már határérték alatti zajterhelés alakul ki.

A vasúti mellékvonal forgalma csak a nappali időszakban okoz zajterhelést, de ennek mértéke igen alacsony: a sínpár tengelyétől 25 méterre, nappal $LAM = 49$ dB(A), amely a zajterhelési határértéket nem közelíti meg.

A közlekedéstől származó zaj terhelési határértékei a zajtól védendő területeken

Zajtól védendő terület*	Határérték (L_{TH}) az $L_{AM}^{*kő}$ megítélési szintre* (dB)	
	az országos közúthálózatba tartozó mellékutaktól, a települési önkormányzat tulajdonában lévő gyűjtőutaktól származó zajra	
	nappal 06–22 óra	éjjel 22–06 óra
Lakóterület (kisvárosias, kertvárosias, falusias, telepszerű beépítésű), különleges területek közül az oktatási létesítmények területei, és a temetők, a zöldterület	60	50
Lakóterület (nagyvárosias beépítésű), a vegyes terület	65	55
gazdasági terület	65	55

*a 4205 út mentén található övezetek

3. melléklet a 27/2008. (XII. 3.) KvVM–EüM együttes rendelethez

Helyzetértékelés:

- alacsony ipari, mezőgazdasági eredetű zajterhelés
- a belterületen átmenő forgalom határérték feletti zajterheléssel jár lakóterületeken
- időnként előforduló zavaró zajhatások (zenés rendezvények, szórakozó helyek)

2.7 Vízüdelem

Déaványa területén az illetékes vízügyi igazgatóság a Körös-vidéki Vízügyi Igazgatóság. A Vízyűjtő-gazdálkodási tervek (VGT) tartalmazzák a felmért vízgazdálkodási problémák, a környezeti célkitűzések és ezen célkitűzések megvalósítására szolgáló intézkedések összefoglalását. Déaványa területe a 2-14 Sebes-Körös alegység, illetve a 2-17 Hortobágy-Berettyó alegység területén fekszik, melynek vízgazdálkodási terve 2016 áprilisában került elfogadásra.

2.7.1 Felszíni vizek

Tágabb értelemben a térség meghatározó felszíni vízterei a Sebes-Körös, a Berettyó, a Hármas-Körös és a Hortobágy-Berettyó, Déaványát azonban egyik folyó sem érinti közvetlenül. A település csatornákkal sűrűn behálózott, jelentősebb mellékvíze a **Folyáséri-főcsatorna** (erősen módosított) és a **Nagyéri-mellékcsatorna**. Ezek mellett említésre méltó még a **Doszta-Felsőréhelyi összekötő-csatorna**, a **Nagyködmönös-Görbesziget-Cserepesi mellékcsatorna** és a **Sártó-Gabonás mellékcsatorna**. Meghatározó jelentőséggel bírnak a kettős hasznosítású csatornák.

Öntözési igény felmerülése esetén öntözővízzel a Déaványától délre eső külterület látható el a Sebes-Körös szórvány öntözőrendszerből. A rendszer északi határa Déaványa körtöltése és a XXXV. sz. csatorna. A szórvány főműveinek vízkészletét a

Hármas-Körös Békésszentandrás feletti bögéjéből nyeri a Folyáséri hullámtéri tápcsatorna és gravitációs zsilip segítségével.

A vizek helyben tartása, az öntözés kihasználása a mezőgazdaság elemi érdeke, a klímaváltozás hatására évről -évre felértékelődik a jelentősége.

Déaványa területe felszíni vízállásokban nem bővelkedik, legjelentősebb állóvízfelületei a Túr-éri tó, az egykori téglagyári bányagödör területén létrejött horgásztó (Ványai LógaTó), és a belterület K-i határában fekvő ú.n. Szikes-tó, időszakos vízállásos terület.

2.7.2 Csapadékvíz-elvezetés, belvív

Déaványa területe az 55. sz. Réhelyi belvízrendszer (12.01. sz. belvízvédelmi szakasz) területén fekszik. A város csaknem teljes igazgatási területe belvízjárta terület. A 18/2003. (XII. 9.) KvVM – BM együttes rendelet határozza meg a települések ár- és belvív veszélyeztetettségi alapon történő besorolását. Déaványa város a közepesen veszélyeztetett „B” kategóriába tartozik. Kifejezetten mély fekvésű, belvizes terület a belterülettől DNy-ra fekvő ú.n. Köleshalom területe.

A csapadékvíz hálózat kiépítettsége mintegy 70-75%-os. A belterület csapadékvíz elvezetésének befogadói:

- XXXV. csatorna
- XXXIX-22. csatorna
- XXXIX-6-a. csatorna
- XXXIX-6-b. csatorna
- XXXIX-15-a csatorna
- és a Túréri tavak

A belvív kialakulásának esélyét növelik az erre hajlamos, rossz vízelvezető képességű talajok, magas talajvízszint, másrészt a külterületi csapadékvíz elvezető rendszer rossz állapota is, mely a vízelvezetést akadályozza, elhúzódhatnak a belvizes időszakok.

Az elmúlt évek során a vízrendezés területén a kapacitásfejlesztő beruházásokkal szemben a rekonstrukciós jellegű felújítások kerültek előtérbe. Déaványa Város Önkormányzata az Új Széchenyi Terv Dél-Alföldi Regionális Operatív Program keretén belül nyert pályázat alapján 2012. november és 2013. október között a város több szakaszán közel 13 km hosszan belterületi csapadékvíz elvezető rendszer rekonstrukciót hajtott végre. A rekonstrukció megvalósulása után a helyzet javult. A rekonstrukció során egy öblözet kiépítése még nem történt meg. A külterületi csapadékcsatorna hálózat rekonstrukciója továbbra aktuális, megoldatlan probléma.

A belterületi árkok szállító képessége azonban nagymértékben függ a külterületi befogadó csatornák állapotától, melyek többnyire náddal, növényzettel benőttek, illetve helyenként feliszaposodtak. Ezek többségében állami kezelésben vannak, felújításuk, kotrásuk elengedhetetlenül szükséges. A főbefogadó (Folyás-éri főcsatorna, illetve Sebes-Körös) nagy távolsága miatt a településről a víztömeg csak jelentős késéssel indul meg, miután a külterületi, befogadóhoz közelebbi csatornák leürülnek. A belterületi határon van elektromos esésnövelést gyorsító átemelő szivattyú, melyet összesítve mintegy 30-40 órában, szakaszosan üzemeltetnek, hogy további külterületi részeket ne árásszák el.

Jelentős probléma még a szennyvízhálózat visszaduzzasztó hatása, a befogadó csatorna magas vízszintje miatt nem tud távozni megfelelő gyorsasággal a tisztított szennyvíz. Bővíteni indokolt a szennyvíztisztító telep kapacitását is a hidraulikai túlterheltség miatt. A kapacitás jelenleg napi 1000 m³, de időszakosan ezt jelentősen meghaladó mennyiségű szennyvíz (esetenként szabálytalanul csapadékvízzel keveredett) érkezik a telepre. E kettős hatás miatt a szennyvíz helyenként kiönt a hálózatból, ennek kapcsán a közelmúltban szennyezés csökkentési terv benyújtására kötelezést adott ki az illetékes Katasztrófavédelmi Hatóság.

A belvizek gyorsabb lefolyását biztosítaná a befogadóba történő átemelés megkezdésének előbbre hozása, illetve a befogadó Folyás-éri főcsatorna vízszintjének veszélyhelyzetet megelőző gyorsabb csökkentése.

A jövőben a klímaváltozás hatására - figyelembe véve a trend előre jelzéseket - a csapadék szélsőségesebb eloszlása, a csapadékintenzitás növekedése várható, amely tovább fokozza a belvíz veszélyeztetettséget. Meg kell azonban jegyezni, hogy a belvíz nem minden esetben káros. A védett természeti területeken kifejezetten előnyös a tavaszi vízállások, vizenyők kialakulása, ezért a nemzeti park területén inkább az „vizes” vonalas létesítmények felszámolása, és a vizek helyben tartása a cél.

2.7.3 Felszín alatti vizek

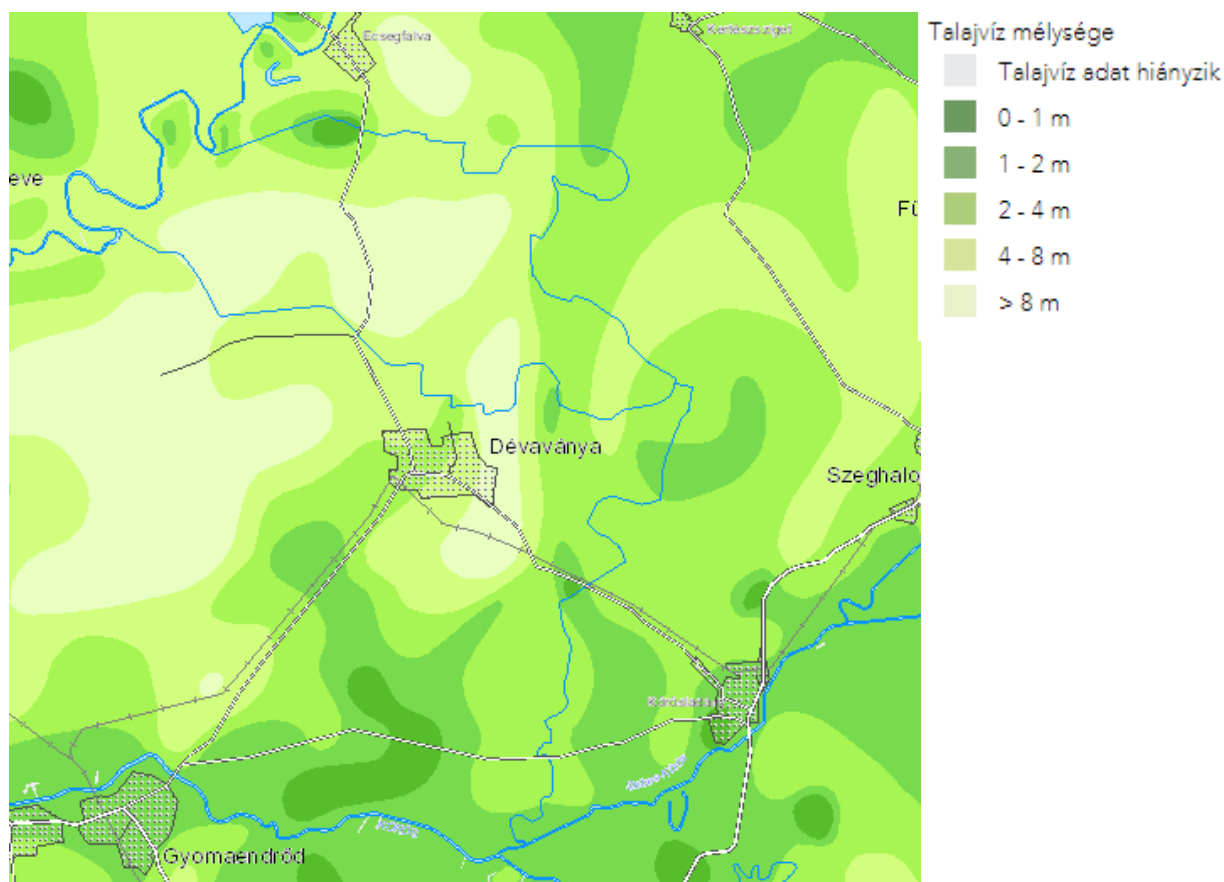
A felszín alatti víz állapota szempontjából a 27/2004 (XII. 25.) KvVM rendelet melléklete alapján Déaványa az érzékeny felszín alatti vízminőség védelmi területen lévő települések közé tartozik. Felszín alatti víztestek:

- sp.2.12.2 sekély porózus, Körös-vidék, Sárrét
- p.2.12.2 porózus, Körös-vidék, Sárrét
- pt.2.3 porózus termál, Délkelet-Alföld

A talajvíz Déaványa térségében átlagosan 6 méter körüli mélységben található. Szintje a peremek felé emelkedik, mennyisége jelentéktelen. Kémiai jellege Ny-on nátriumos, illetve K-en kalcium – magnézium –hidrogén - karbonátos. Keménysége közepes, szulfáttartalma viszonylag magas. A talajvíz mély elhelyezkedése miatt nem számottevő mennyiségű. Ivó- és egyéb használati vízbeszerzésre a negyedkor (Pleisztocén) folyamán kialakult porózus homokszinteket lehet elsősorban számításba venni. A homokos képződmények hidegvíz nyérésére kb. 350 m-ig alkalmasak, ez alatt már magasabb hőmérsékletű víz vagy hévíz van jelen. A közigazgatási területen csaknem 40 vízjogi engedéllyel rendelkező mélyfúrású kút található. Ebbe beletartozik a vízműtelep tartalék kútjai csakúgy, ahogyan a fürdő üzemelő és lezárt hévízkútja is.

Talajvíz mélysége Déaványa térségében

Forrás: https://map.mbfisz.gov.hu/tvz100_1248/

Déaványa város vízellátását az Alföldvíz Zrt, Közép-Békési regionális vízellátási rendszere biztosítja. Felszín alatti sérülékeny vízbázis nincs Déaványa város közigazgatási területén. A vízgazdálkodási terv alapján Déaványa település területén az alábbi felszín alatti vízbázisok találhatóak.

Felszín alatti ivóvízbázisok							
Vízbázis neve	Vízbázis kódja	Vízbázis típusa	Vízbázis védendő termelése (m3/nap)	Vízbázis sérülékeny?	EOVX	EOVY	Víztest kódja
Déaványa – Települési Vízmű (hideg)	tartalék	réteg	-	bizonytalan	189000	794200	p2.12.2
Déaványa – Települési Vízmű (meleg)	tartalék	réteg	-	nem	189300	796400	pt.2.3
Déaványa – Fitowerk Kft.	tartalék	réteg	-	nem	185350	799660	p.2.12.2
Déaványa - MÁV	üzemelő	réteg	11	nem	189469	794084	p.2.12.2

A rétegvíz mennyisége csekély, A legtöbb településnek ártézi kútja van, átlagos mélysége 100 méter alatt van, vízhozama nem éri el a 200 l/p vízhozamot.

Dévaványa Város Környezetvédelmi Programja 2019-2024

A geotermikus gradiens nagy szerepet játszik a termálvizek létrejöttében, melyben igen gazdag geotermikus energia halmozódott fel. A Dévaványai Gyógyfürdő termálvizét kémiai összetétele miatt gyógyvízzé nyilvánították, elsősorban reumatológiai panaszok kezelésére ajánlott, többek között az ízületi és gerincropásos betegségek, a lágyszövet reumatizmus, az idült reumatikus gyulladás, az ideggulladás, az idegfájdalmak, az idegbénulás, sorvadt izmok kezelésére és gyógyítására. A víz kémiai jellege szerint nátrium-hidrokarbonátos típusú, jodid-iont is tartalmazó, enyhén barnás, 53 °C-os gyógyvíz.

Termál vízbázis							
Vízbázis neve	Üzemeltető	Védendő termelés (m3/nap)	Vízbázis sérülékeny ?	Védő-területi határozat száma	Diagnosztikai vizsgálat	A vízbázis súlyponti koord.-i (EOVX)	A vízbázis súlyponti koord.-i (EOVY)
Dévaványai Termál- és Strand-fürdő	Dévaványa Város Önkormányzata	367	nem	12650-3/2003	befejezett	189072	794288

Minősített ásvány és gyógyvizek							
Kút, forrás jelölése	Felhasználási mód	Vízkeimiai jelleg	Ásványvíz /gyógyvíz	Alegység kódja	Kútkataszteri szám OKK	Település központi eov_X	Település központi eov_Y
B-73	"K"=fürdősi célú	NaHCO ₃	ásványvíz	2-17	B.73	190596,71	794964,91
K-59/A	"K"=fürdősi célú	NaHCO ₃	gyógyvíz	2-17	K-59/A	190596,71	794964,91

A nitrátérzékeny minősülő területeket a 27/2006 (II. 7.) Korm. rendelet határozza meg. A „nitrát-rendelet” célja a vizek védelme a mezőgazdasági eredetű nitrát-szennyezéssel szemben, és a vizek meglévő nitrát-szennyezettségének további csökkentése. Magyarország 2008-2011 időszakra vonatkozó második nitrát jelentése szerint, dominánsan felszíni vizek állapotértékelésének eredményei alapján, felül kellett vizsgálni a nitrát érzékeny területek kijelölését, amelynek eredményeként az előző kijelöléshez viszonyítva 23,1%-os növekedést (ország területének 70%-ra) irányzott elő. Ennek megfelelően, 2013. szeptember 1-jétől, a 27/2006 (II. 7.) Korm. rendelet alapján a nitrátérzékeny területek kiegészültek. Dévaványa egész közigazgatási területe nitrátérzékeny minősül.

A 2013. szeptember 1-jétől kijelölt nitrátérzékeny területeken az 59/2008 (IV.29.) FVM rendelet szerinti Helyes Mezőgazdasági Gyakorlat (továbbiakban HMGY) előírásait 2014. szeptember 1-jétől kell alkalmazni. Az új területeken 4 éven keresztül többlet támogatás igényelhető a HMGY előírások bevezetésével járó nehézségek leküzdése érdekében.

A felszín alatti vízkivételi hely (kút) létesítéséhez, használatbavételéhez és megszüntetéséhez a vonatkozó jogszabályok szerint a települési önkormányzat jegyzőjének hatósági engedélye szükséges, abban az esetben, ha a létesítő házi vízigényének 500 m³/év mennyiségig terjedő kielégítését szolgálja, valamint kizárólag a talajvíz felhasználásával működik. Sajnos a sokkal több talajvízkút létesül, működik,

mint amennyi engedéllyel rendelkezik. Ezek az illegális vízkivételek a kút nem megfelelő kiképzése esetén szennyező források is lehetnek, illetve mennyiségi problémákat is okozhatnak hosszú távon. Az illegális vízkivételeket fel kell deríteni, és számba venni, valamint kötelezni kell a kút tulajdonosát a kút megfelelő kiképzésére (amennyiben ez nem felel meg az előírásoknak). Az illegális vízkivételek mennyisége fontos adat a felszín alatti talajvízkészlet kiaknázhatósága szempontjából.

2.7.4 Vízzminőségvédelem

A felszíni és a felszín alatti vizeket érő potenciális szennyező források:

- szennyvízelvezetés, elhelyezés, tisztítás
- illegális vízkivételek, vízbevezetések
- mezőgazdasági eredetű szennyezések (trágyakezelés, növényvédelem)

A településen a **kommunális szennyvízgyűjtés**, elvezetés megoldottnak tekinthető, a szennyvíz tisztítása helyi szennyvíztelepen történik. A szennyvíztelepi kezelt szennyvíz befogadója a XXXIX. jelű belvízlevezető csatornán keresztül a Kartalszeg-Folyáséri csatorna. A befogadó nem állandó vízfolyásnak minősül, ezért a tisztított szennyvíz minőségének a 28/2004.(XII.25.) KvVM rendelet 2. sz. melléklet „3. időszakos vízfolyás befogadó”-ra vonatkozó kibocsátási határértéknek kell megfelelnie. A befogadó csatorna magas vízszintje miatt azonban nem tud távozni megfelelő gyorsasággal a tisztított szennyvíz, illetve bővíteni indokolt a szennyvíztisztító telep kapacitását, amely jelenleg napi 1000 m³, de időszakosan ezt jelentősen meghaladó mennyiségű szennyvíz (esetenként szabálytalanul csapadékvízzel keveredett) érkezik a telepre. E kettős hatás miatt a szennyvíz helyenként kiönt a hálózatból, elszennyezve a felszíni és /vagy felszín alatti vizeket. Ennek kapcsán a közelmúltban szennyezés csökkentési terv benyújtására kötelezést adott ki az illetékes Katasztrófavédelmi Hatóság.

A szennyvízelvezető hálózat kiépítettsége közel 100%-os, de egyes lakóingatlanok nem kötöttek rá a szennyvízhálózatra, ezekről a helyekről a szennyvíz kihordással került a tisztító telepre. A közelmúltban azonban, a szennyvíz szippantást végző, megbízott vállalkozó gazdasági okokból beszüntette a tevékenységét, és jelenleg az aknák ürítése megoldatlan. A szennyvízcsatornahálózat már sok helyen felülvizsgálatra, javításra szorul, főként az átemelők környezetében, a megfelelő hatékonyság, és az üzembiztonság érdekében folyamatos karbantartása van szükség.

Az ipari üzemek közcsatornás kibocsátással rendelkeznek, ill. szennyvízcsatornával nem rendelkező helyeken saját szennyvízkezelővel és tárolóban biztosítják a szennyvíz szennyezőanyagainak határértékek alá csökkentését és annak elszállíttatását. A kibocsátott szennyvíz tehát zömében előkezelést követően települési tisztítóba kerül. Ennek következtében jelentős ipari szennyezés nincs. A veszélyes anyagok biztonságos tárolása megoldottnak tekinthető a területen. A felhasználókat a hatóság rendszeresen ellenőrzi.

A mezőgazdasági tevékenységek során jelentős terhelést okoz a szántóföldi növénytermesztés a műtrágyák és növényvédő szerek használata miatt. Az állattartó telepeken keletkező híg és almos trágya megfelelő műszaki védelemmel való tárolása a legtöbb helyen megvalósult, probléma inkább a kisüzemi állattartóknál lehet.

Dévaványa Város Környezetvédelmi Programja 2019-2024

A Dévaványai Strandfürdő elhasznált termálvize részben szennyvízhálózatba, részben a Túr-éri tavakon keresztül biológiai tisztítással kerül elvezetésre, a használt termálvíz levezetés nem okoz határérték feletti terhelést a felszíni vizekre.

A Körös-vidéki Vízügyi Igazgatóság kezelésében lévő felszínközeli (talajkút) észlelőhálózat fontosabb törzsadatai:

Törzsszám	Kút megnevezése	EOV Y	EOV X	Perem magasság mBf.	Terep magasság mBf.	Észlelés kezdete
T 02770	Dévaványa	797,38	187,50	84,86	84,17	1953
T 02785	Dévaványa	790,52	184,90	85,04	84,59	1969
T 02789	Dévaványa	796,43	179,89	85,28	84,72	1984
T 04036	Dévaványa-Réhely	793,68	196,53	85,01	84,60	1997
T 02834	Dévaványa	799,71	185,41	84,35	84,04	1934

Helyzetértékelés:

- belterületen a meglévő csapadékvíz hálózat állapota megfelelő, kiépítettsége azonban nem teljes
- a szennyvízhálózat kiépítettsége lényegében 100%-os, a rácsatlakozás azonban nem teljes
- külterületen a csapadékvíz hálózat kiépítettsége, és állapota nem megfelelő
- szennyvíztelep hidraulikai túlterheltsége, a szennyvízhálózat vissza duzzasztó hatása miatt szennyvíz elöntések keletkeznek
- a szennyvízelvezető hálózat egyes részeken már felújításra, javításra szorul
- az illegális felszín alóli vízkivételek veszélyeztetik a felszín alatti vizek mennyiségi, és minőségi állapotát
- egyes ingatlanok nincsenek rácsatlakozva a szennyvízhálózatra, és a szippantás sem megoldott, a szennyvízakna megfelelő szigetelése nem ellenőrzött
- a kisüzemi állattartóknál keletkező trágya kezelése sok esetben nem megfelelő, a vizek elszennyezéséhez vezethet
- aszályérzékenység, vizek helyben tartása, tározása nem biztosított

2.8 Talajvédelem

Déaványa sík területen helyezkedik el, amely a térség egyik legkedvezőtlenebb talajadottságokkal bíró területe. A síkvidék nagyobb része, a folyók hordalékkúpjaként jött létre. A felszínt 20-50 m vastag folyóvízi üledék takarja, azokon ment végbe a talajképződés. A talajok zömmel közepes, ill. rossz vízbefogadó-képességűek, erősen víztartóak.

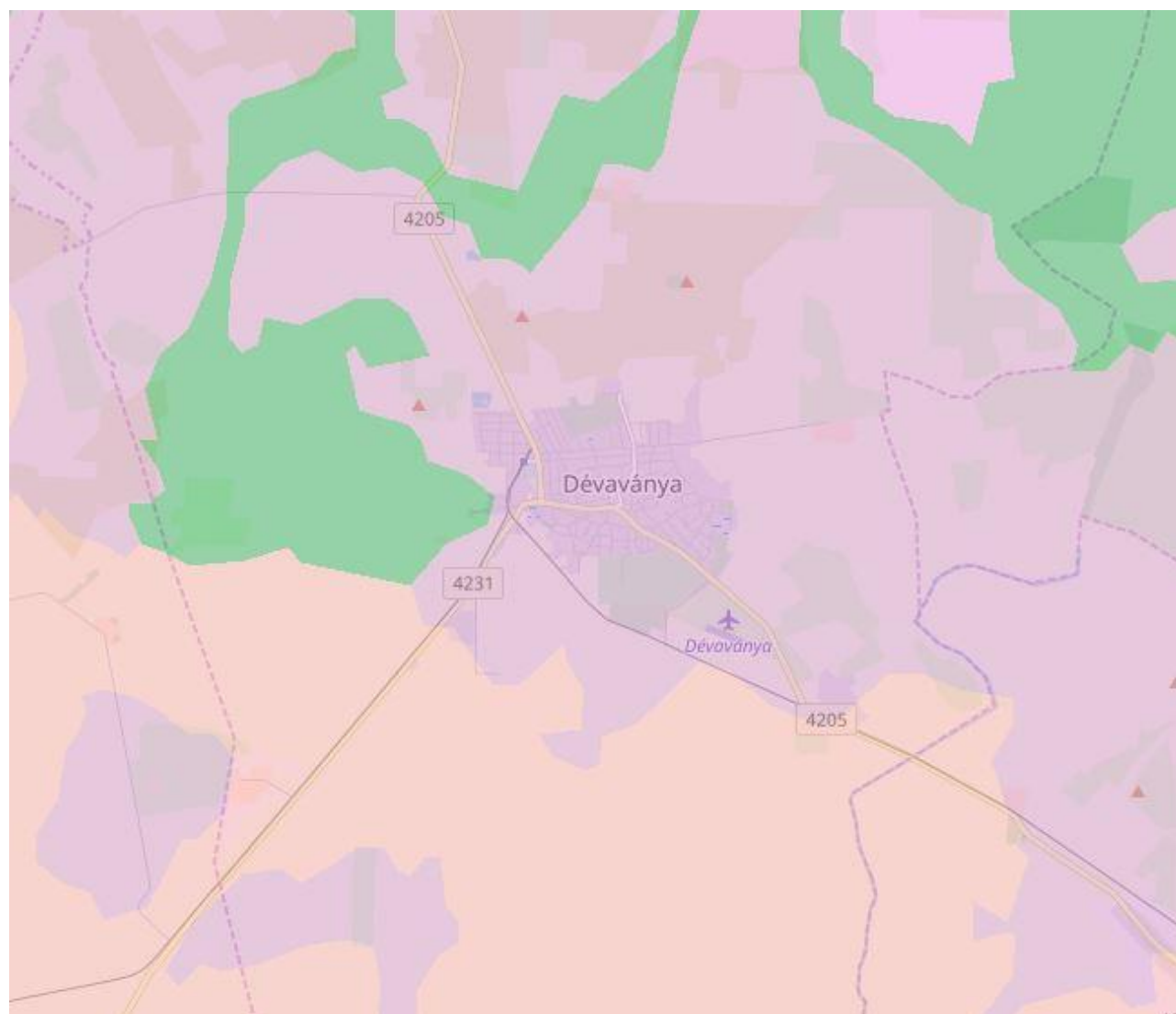
Legnagyobb arányban réti- és réti öntés-talajok, de helyenként főleg az É-i magasabb részeken jellemző folyamat a csernozjomosodás is. A földtörténeti fejlődésből következően talajadottságai gyengék, többsége öntés réti talaj, de számos helyen szikes foltok is kialakultak. A szikes talajok kiterjedtek, a mezőgazdaságra alkalmatlan réti szolonyecsek, szikes sztyeppesedő réti szolonyecsek jellemzőek. Mezőgazdasági jelentőségük gyenge.

Déaványa város igazgatási területén kiváló termőhelyi adottságú szántóterület nem található. Kiváló termőhelyi adottságú erdőterület övezete a határ kisebb, jelenleg is erdő művelési ágú foltjai. Déaványa településrendezési tervében a kiváló termőhelyi adottságú erdők – amelyek az Országos Területrendezési Tervben is szerepelnek – teljes terjedelemben erdőként szerepelnek és a területi bővítések is elsősorban ezekhez kapcsolódva kerültek kialakításra.

Helyzetértékelés:

- kedvezőtlen adottságú talajok
- defláció érzékenység
- kevés a véderdősáv
- főként legeltetésre, és extenzív állattartásra alkalmas földterületek

Település és környékének talajtérképe

- Köves és földes kopárok
- Futóhomok
- Humuszos homok talajok
- Rendzina talajok
- Erubáz talajok, nyiroktalajok
- Savanyú, nem podzolos barna erdőtalajok
- Agyagbemosódásos barna erdőtalajok
- Pszeudoglejes barna erdőtalajok
- Ramann-féle barna erdőtalajok
- Kovárványos barna erdőtalajok
- Csernozjom-barna erdőtalajok
- Csernozjom jellegű homoktalajok
- Mészlepedékes csernozjomok
- Alföldi mészlepedékes csernozjomok
- Mélyben sós alföldi mészlepedékes csernozjomok
- Réti csernozjomok
- Mélyben sós réti csernozjomok
- Mélyben szolonycses réti csernozjomok
- Terasz csernozjomok
- Szoloncsások
- Szoloncsák-szolonyccek
- Réti szolonyccek
- Sztyeppesedő réti szolonyccek
- Szolonycses réti talajok
- Réti talajok
- Réti öntéstalajok
- Lápos réti talajok
- Síkláp talajok
- Leccsapolt és telkesített síkláp talajok
- Mocsári erdők taljai
- Fiatal nyers öntéstalajok
- Víz

2.9 Táj-és természeti értékek

Dévaványa legjelentősebb értéke a természeti környezet, határában terül el a "második Hortobágy" a hatalmas, gyógynövényekkel teli ősgyep, amely a Körös-Maros Nemzeti Park természetvédelmi területe, és számos védett állat- és növényfaj élőhelye. A terület kiemelkedő természeti értéke a tűzok, amelynek védelme érdekében itt hozták létre 1975-ben az európai hírű Tűzokrezervátumot.

A Magyar Tudományos Akadémia tájfeldrajzi szempontból az Alföld, mint nagytáj, vagy makrorégió Berettyó–Körös-vidék tájegységén belül Dévaványai-sík elnevezéssel illeti a Körösök és az egykori Berettyó által határolt vidék Nagy-Sárrétől Ny-ra eső részét. A mintegy 500 km² területet felölelő kistáj természetföldrajzi elnevezése mellett, a természeti oltalom alatt álló területeire a Dévaványa–Ecsegi-puszták elnevezés honosodott meg. A település külterületének kisebb, déli része a Körösmenti-sík tájegységhez tartozik

A természeti adottságokat tekintve a térség természet-földrajzilag nagyjából egységes területet alkot. Átlagos tengerszint feletti magassága 82-84 m között alakul, ezzel az Alföld legmélyebben fekvő területei közé tartozik, ennek tudható be az évszázadokon át tartó rendszeres vízzel való fedettség is. Dévaványa területe magasabb helyzetű folyóhátak és hordalékkúp maradványok közé zárt, gyenge lefolyású szikes pusztá. A terület legmagasabb térszíni formái a mesterséges kunhalmok.

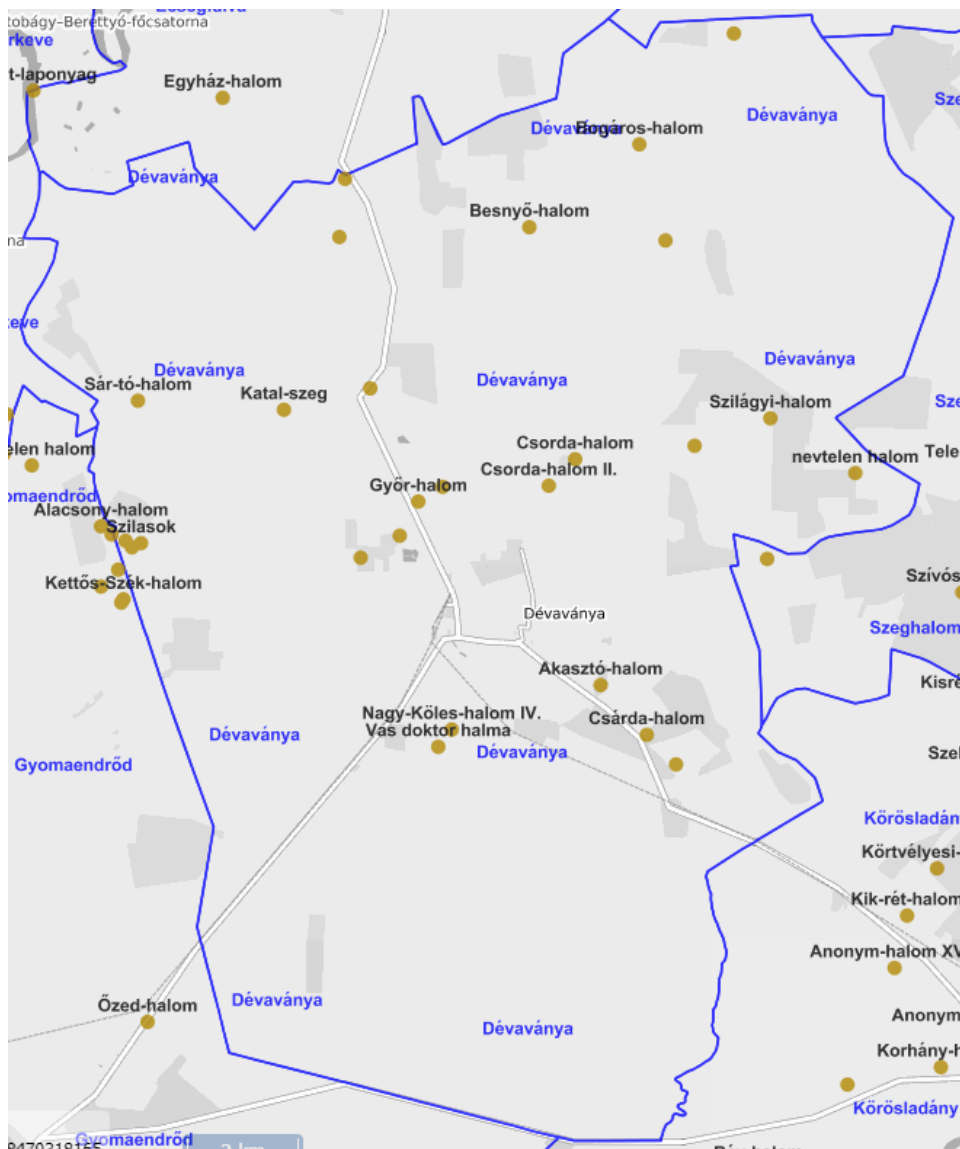
Békés megye az ország védett természeti értékekben gazdagabb vidékei közé tartozik. Az elmúlt évtizedek intenzív tájhasznosítási, tájgazdálkodási formáinak következtében – az ország más részeihez hasonlóan – számos táji-, természeti érték semmisült meg, illetve szenvedett el maradandó károsodásokat. Mindezen kedvezőtlen folyamatok ellenére a megyében sok olyan természetileg értékes terület, illetve objektum található, melyek már védettek, vagy arra érdemesek, de akár jogi védelem nélkül is megóvásra érdemesek.

A vizsgált terület növényföldrajzi szempontból az Alföld flóravidékének (Eupannonicum) Tiszántúli flórajárásába (Crisicum) tartozik. Jellegzetes potenciális erdőtársulásai a partmenti bokorfüzesek (*Salicetum triandrae*), a fűz-nyár-égerligetek (*Salicetum albae fragilis hungaricum*), a tölgy-kőris-szil ligeterdők (*Quercus-Ulmetum hungaricum*) és a sziki tölgyesek (*Pseudovino-Quercetum roboris*). Sajnos a honos növényzetet a szántóföldi növénytermesztés érdekében végzett tevékenységek pl. vízrendezések elpusztították, az egykori gazdag növényvilágra a mezőgazdálkodásra alkalmatlan szikeseken található pusztai gyepek emlékeztetnek.

2.9.1 Országos jelentőségű védett természeti területek és értékek

A kunhalmok a legrégebbi ember alkotta kultúrtörténeti emlékeink. A természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény erejénél fogva (ex-lege) a település közigazgatási területén található kunhalmok országos jelentőségű védettséget élveznek, természeti emlékek minősül valamennyi kunhalom. Dévaványa közigazgatási területén számos kunhalom és szikes tó is található. A kunhalmok legtöbbször sajnos erősen beszántott, mindössze néhány méteres kiemelkedésük jelzi jelenlétüket. A halmok részben természetvédelmi, részben régészeti okok miatt védettek, de a közigazgatási területen több halom mindkét ok miatt védett.

Kunhalmok elhelyezkedése Déaványa közigazgatási területén

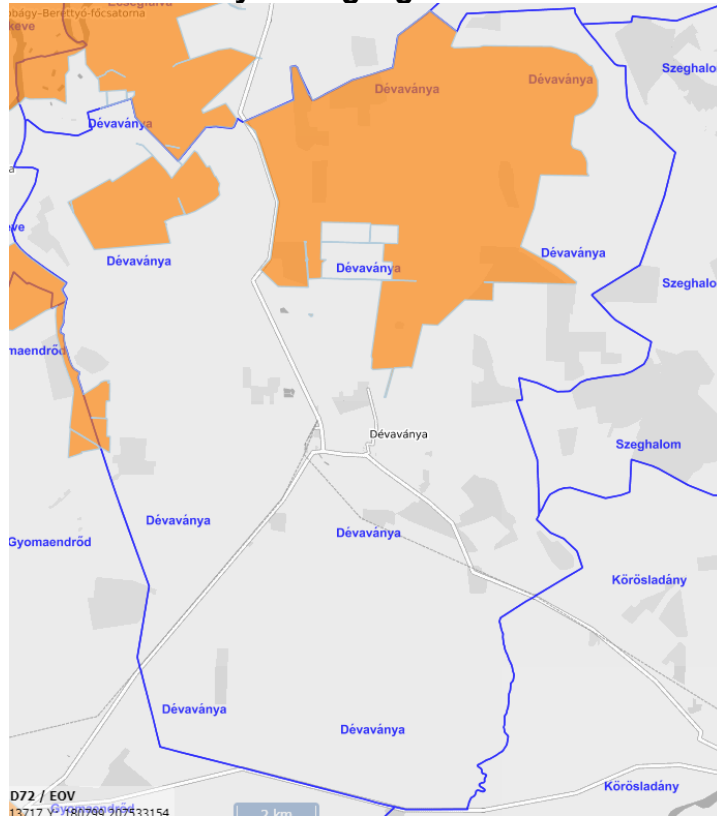

Forrás: OKIR

1975-ben alakították meg a Déaványai Tájvédelmi Körzetet, amely az 1997-ben létrejött a Körös-Maros Nemzeti Park Igazgatóság részévé vált. A Déaványai-Ecsegi puszták a Nemzeti Park legnagyobb, egyben legmozaikosabb, szikes gyepek és a Hortobágy-Berettyó folyó által uralt, szántókkal, facsoportokkal tagolt részterülete, mely Déaványa mellett Ecsegfalva, Túrkeve és Gyomaendrőd határait érinti. Az 1975 óta védettség alatt álló terület 13 088 hektáron őrzi a valamikori Nagy-Sárrét peremterületén fekvő, a folyószabályozásokat megelőzően a Tisza és a Berettyó áradásai által táplált egykori mocsárvidék jellemző élőhelyeinek maradványait, a hozzájuk kötődő jelentős növény- és állatfajokkal. A fokozottan védett részek kiterjedése 2659 hektár.

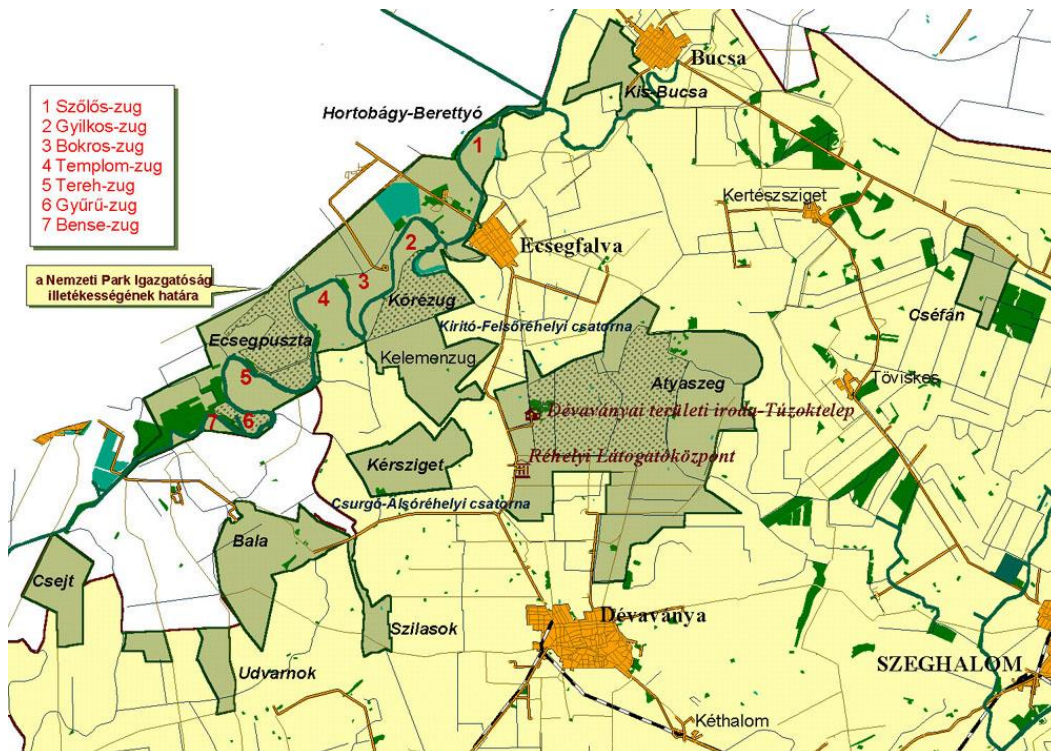

**Országosan védett természeti területek
Déaványa közigazgatási területén**

Forrás: OKIR

KMNP Déaványai-Ecsegi puszták részterülete

Forrás: www.kmnp.hu

A Nemzeti Park e részterületének döntő hányada ma pusztai táj, melyen jellegzetes szikes pusztai élőhelyeket, a szárazabb termőhelyeken cickórós pusztát, ürmös szikes pusztát, kisebb kiterjedésben vakszikeseket, míg a nedvesebb termőhelyeken ecsetpázsitos és hernyópázsitos sziki réteket találunk. A valamikori sziki tölgyesek maradványaként megmaradt szikes erdei rét társulás foltjaiban a védett sziki kocsord (*Peucedanum officinale*) és réti őszirózsa (*Aster sedifolius* subsp. *sedifolius*) jelentős állományai élnek. Az Ördögsánc néven ismert földvár lábánál nemrég került elő, Magyarországon új fajként a keleti sztyepterületek egyik jellemző növényfaja, a pusztai tyúktaréj (*Gagea szovitsii*). A pusztai térségek országos viszonylatban is jelentős élőhelyei két, világszinten veszélyeztetett ragadozó madárfajnak, a parlagi sasnak (*Aquila heliaca*) és a kerecsensólyomnak (*Falco cherrug*).

A Nemzeti Park e részterülete mai élőhelyi adottságai mellett kiváló feltételeket biztosít a világszinten veszélyeztetett tűzoknak (*Otis tarda*). A Déaványa térségében élő, a magyarországi állomány egyharmadát adó populáció a védelmi tevékenységnek köszönhetően az elmúlt tíz év során enyhe növekedést mutatott és jelenleg több, mint 500 egyedet számlál. Ez a veszélyeztetett, nagytestű madárfaj a gyepek mellett rendszeresen használja költésre a különböző szántóföldi kultúrákat is, különösen a lucernát és a gabonaféléket.

Az igazgatóság védelmi tevékenysége elsősorban arra irányul, hogy a mezőgazdasági munkákat térben és időben úgy irányítsa, hogy azok ne veszélyeztessék a tűzok-fészekaljakat. Ebben a munkában komoly segítséget jelent a helyi gazdálkodók számára támogatást biztosító agrár-környezetgazdálkodási program is. A tűzokközpontú gazdálkodás révén csökkent a mezőgazdasági munkák során veszélybe kerülő fészekaljok száma. Azok a fészekaljok, amelyek mégis előkerülnek, az ország minden részéről az igazgatóság déaványai Tűzokvédelmi Állomására kerülnek, ahol biztosítottak a feltételek a keltetéshez, a neveléshez és a visszavadtatáshoz. A Nemzeti Parkban zajló, elsősorban a tűzok igényeihez igazodó élőhelyfejlesztési tevékenységek számos más, az extenzív mezőgazdasági környezethez kötődő fajnak, így többek között a fogolynak (*Perdix perdix*), a hamvas rétihéjának (*Circus pygargus*), ugartyúknak (*Burhinus oedicnemus*) és a réti fülesbagolynak (*Asio flammeus*) is kifejezetten kedveznek.

A Déaványai-Ecsegi puszták iránt érdeklődőket a Réhelyi Látogatóközpont fogadja, melynek kiállítótermei, a tűzok, valamint a régi magyar háziállatfajták megfigyelési lehetősége tartalmaz időtöltést jelent az ide látogatóknak. A látogatóközponttól indul a Réhelyi tanösvény, melynek másfél kilométeres szakaszán megismerhetők a térség botanikai és zoológiai értékei. Az igazgatóság a Déaványai-Ecsegi pusztákon a természeti értékek és a táj mélyrehatóbb megismerése érdekében kerékpártúra útvonalakat is kialakított. Ezek az útvonalak érintik a vidék jellegzetes élőhelytípusait, jelentősebb kultúrtörténeti és természeti értékeit. A túrák javasolt kiinduló- és végpontja a Látogatóközpont, ahol kerékpárok bérelhetők az útvonalak bejárásához. A fokozottan védett részek csak kísérővel, illetve engedéllyel látogathatók, főként szakemberek számára.

2.9.2 Érzékeny Természeti Területek

A természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény 53. § (5) bekezdésében, valamint a 85. § c) pontjában kapott felhatalmazás alapján elkészített 2/2002 (I.23) KöM-FVM együttes rendelet meghatározza az „Érzékeny Természeti Területek” (továbbiakban ÉTT) fogalmát. Az ehhez tartozó szabályozás, pályázati-támogatási rendszer bevezetésének célja a természeti (ökológiai) szempontból érzékeny földrésztleteken olyan természetkímélő gazdálkodási módok megőrzése, fenntartása, további földrésztetek kijelölése, amelyek támogatással ösztönzött, önként vállalt korlátozások révén biztosítják az élőhelyek védelmét, a biológiai sokféleség, a tájképi és kultúrtörténeti értékek összehangolt megőrzését. A rendelet szempontrendszeré alapján az ÉTT kijelölése az alábbi kategóriákban történik:

- a) *kiemelten fontos ÉTT*: azok a területek, ahol nemzetközi viszonylatban is kiemelkedő természeti, táji és kultúrtörténeti értékek fordulnak elő, amelyek fennmaradása középtávon (5-10 év) is kétséges a természetkímélő gazdálkodás támogatása nélkül; *Kiemelten fontos ÉTT-ek térség: Déaványa környéke*
- b) *fontos ÉTT*: ahol országos viszonylatban jelentős természeti, táji és kultúrtörténeti értékek fordulnak elő, amelyek fennmaradása vagy állapotának javítása érdekében a természetkímélő gazdálkodás támogatása szükséges;
- c) *tervezett ÉTT*: ahol jelentős az extenzív mezőgazdasági hasznosítású földrésztleteken található élőhelyek száma, de a természeti, táji és kultúrtörténeti értékek jelentősége kisebb, illetve olyan területek, ahol az extenzív gazdálkodás ösztönzésével és támogatásával a terület természeti értéke növelhető, a környezet állapota javítható.

Déaványa és környéke Magas Természeti Értékű terület MTÉT:

- Teljes terület: 77 564 ha,
- Támogatható terület: 68 710 ha
- Natura 2000 terület: 30 459 ha
- Védett természeti terület: 13 088 ha

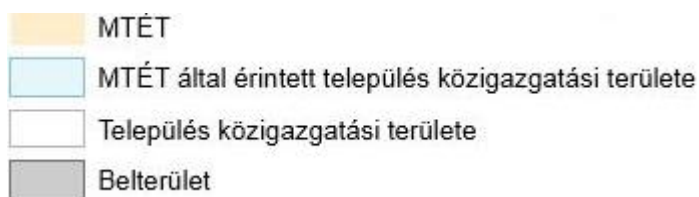
A Berettyó és Körösvidék hordalékán kialakult Déaványai-síkon elhelyezkedő Magas Természeti Értékű területen szinte mindenhol megtalálhatók az egykori folyómedrek, morotvák, erek és az ezekből kiemelkedő szigetek maradványai.

Az MTÉT területekre vonatkozó célprogramok önkéntességen alapulnak, a túzok, a kékvércse, a vadludak és darvak élőhelyeinek megőrzését, fejlesztését célozzák, egyben jelentős többlet támogatást biztosítva az eredményesen pályázó gazdáknak. Fontos előírás csomagok a környezetvédelmi, illetve természetvédelmi célú, művelési ág váltásra irányuló gyeptelepítési célprogramok, melyekhez ugyancsak pályázati úton, önkéntesen lehet csatlakozni.

Déaványa és környéke MTÉT

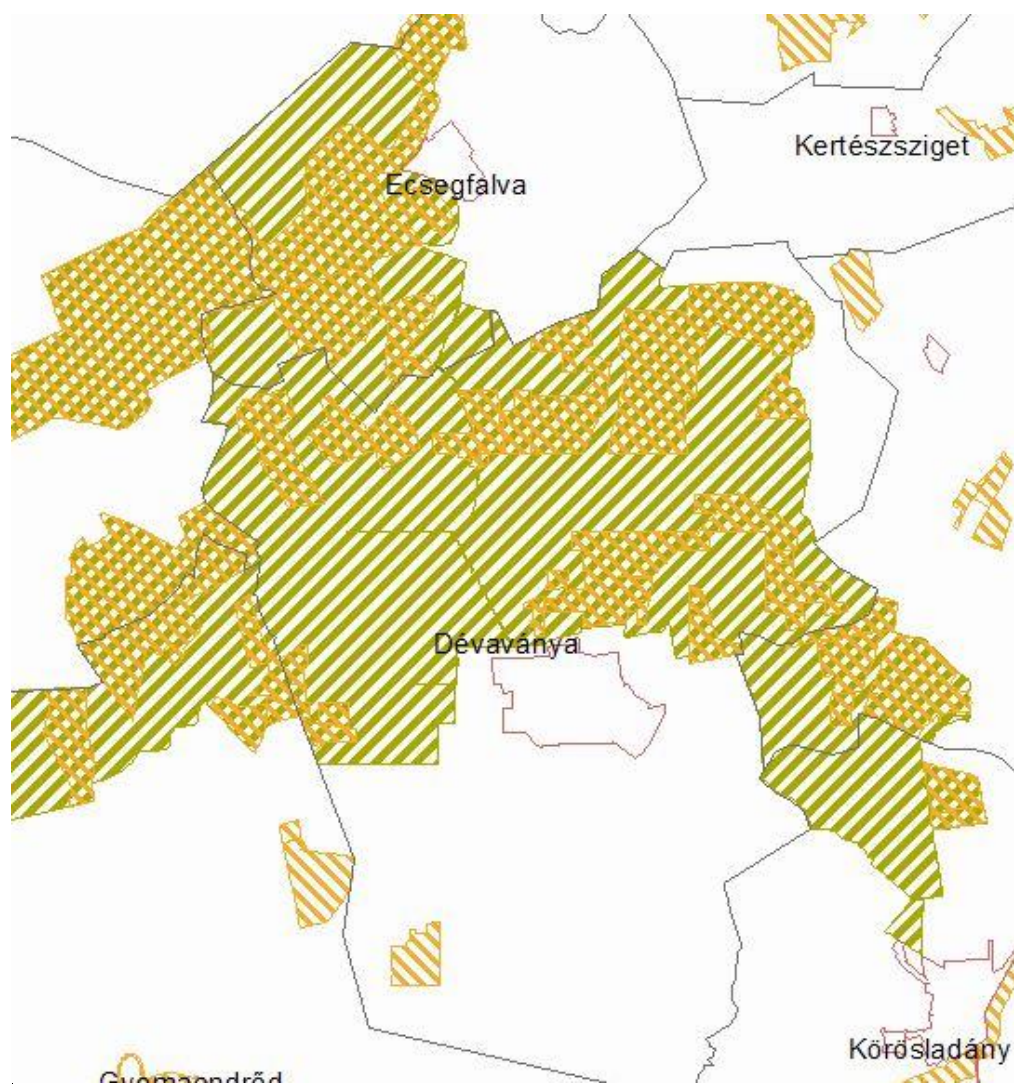
Forrás: www.kmnp.hu

2.9.3 Natura 2000 területek

Déaványa közigazgatási területét a különleges madárvédelmi területek (Déaványai sík - HUKM10003), és a kiemelt jelentőségű természet-megőrzési területek (Déaványa környéki gyepek – HUKM20014) érintik. A kétféle védettségi ok alapján besorolt földterületek több helyen átfedésben vannak.

A település és környékének Natura2000 területei

Forrás: OKIR

Natura 2000 SCI /Területmegőrzési Területek/ /2017/

Natura 2000 SPA /Madárvédelmi Területek/ /2017/

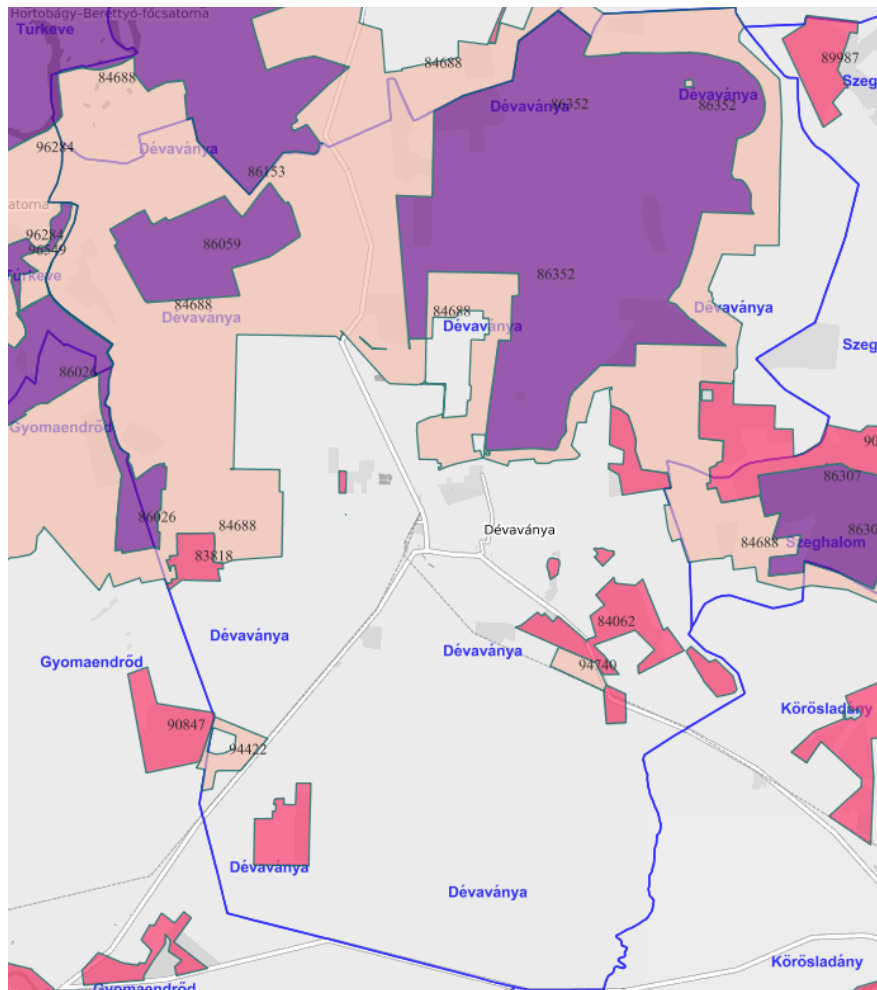

2.9.4 Nemzeti Ökológiai hálózat

Az ökológiai hálózat funkcionális elemei megtalálhatók a település területén és a környező területeken. Ezek közül valamennyi érinti a város területét, különböző mértékben. **Magterületnek** nevezzük a hálózat foltszerű, tetszőleges kiterjedésű területeit, melyek ideális nagyság esetén a lehető legtöbb populációnak, illetve az ezekből felépülő életközösségeknek az élőhelyei és genetikai rezervátumai. A magterület elsősorban a Körös-Maros nemzeti Park területeit jelenti. A magterületek közötti kapcsolatot a sávos, folytonos élőhelyek, vagy kisebb-nagyobb megszakításokkal jellemezhető élőhely-mozaikok, láncolatok, az úgynevezett

ökológiai folyosók biztosítják. Ezek az élőhelyeket, élőhely komplexumokat kötik össze, egyben biztosítják a génáramlást az egymástól elszigetelt populációk között. A pufferzóna a magterülethez kapcsolódó mezőgazdasági vagy erdőgazdasági területeket tartalmazza. A magterületek és a folyosók körül **védőzónát (pufferzóna)** kell kijelölni, ahol még a természetközeli élőhelyek aránya lehetőség szerint magas, feladatuk a magterületek és folyosók védelme az esetleges külső káros hatásoktól. Déaványa területén a puffer terület az ökológiai folyosó elsősorban gyepeket, erdőterületeket, állóvizeket érinti

Nemzeti Ökológiai Hálózat

Forrás: OKIR

Nemzeti Ökológiai Hálózat (NÖH)

- NÖH magterület
- NÖH ökológiai folyosó
- NÖH védőzóna

2.9.5 Természeti értékek helyi védelme

A Déaványa területén jelenleg nincs helyi jelentőségű védett természeti terület vagy természeti emlék. A helyi természeti értékek védelmét korábban a Déaványa Város Önkormányzat Képviselő-testülete a helyi értékek védelméről szóló 2/2004.(II.2.) önkormányzati rendelete biztosította, melyben 5 helyi védett emlék, terület került meghatározásra:

Korábban helyi védelem alatt álló természeti területek, emlékek		
Déaványai Lipcsei-kastélykert	természetvédelmi terület	3/199/TT/04
Déaványai Túr-éri tavak	természetvédelmi terület	3/200/TT/04
Déaványai-fák	természeti emlék	3/201/TE/04
Déaványai Makkos-erdő	természetvédelmi terület	3/202/TT/04
Déaványai fekete fenyők	természeti emlék	3/219/TE/04

Valamennyi védett természeti területre – az ott tevékenységet folytatókra kötelező erejű – természetvédelmi kezelési tervet kell készíteni. A természetvédelmi kezelési tervet 10 évenként szükséges felülvizsgálni. A 2/2004.(II.2.) ök. rendelet tartalmi hiányossága volt, hogy a védettséggel ellátott értékek nem rendelkeztek kezelési tervvel, ennek oka valószínűleg forrás hiány volt, mindenesetre 2011-ben a 2/2004.(II.2.) ök. rendeletet hatályon kívül helyezték.

Korábban (2/2004.(II.2.) ök. rendeletben) egyedi védelem alatt álló táji természeti értékek a következők voltak:

Hrsz	Megnevezés	Cím
698	Túréri tavak	
700	Túréri tavak	
701	Túréri tavak	
711	Túréri tavak	
703	Zöld juharfa	Nevelőotthon Mátyás u. 1.
898	Tölgyfák	Vasútállomás Deák u.
1466	Szomorú japán akác	Temető, Szeghalmi u.
1767	Hársfák	Kossuth u. 11. előtti közterület
2031	Gesztenye fák	Zrínyi u.
3226	„Makkos erdő” azaz a tölgyliget	
0748	Fekete fenyő facsoport	Körös Ladányi út menti Kéthalom, Állomás
01519 01523/1 01523/2	Gabonás pusztai út menti ligetes, fás terület a Lipcsei-kastély kertjének maradványából Gabonás pusztai egykori vízfolyások mentén kialakult terephullámok	Gabonás pusztai út
-	a Református Templom kertje	Református Templom
-	a Déaványai Közös Önkormányzati Hivatal udvarán levő fenyőfák (Picea sp), mint baglyok élőhelyei	Déaványai Közös Önkormányzati Hivatal

Ezeknek a természeti, táji értékeknek a helyszíni felülvizsgálata után érdemes döntés hozni a jövőbeni védelem alá helyezésükről.

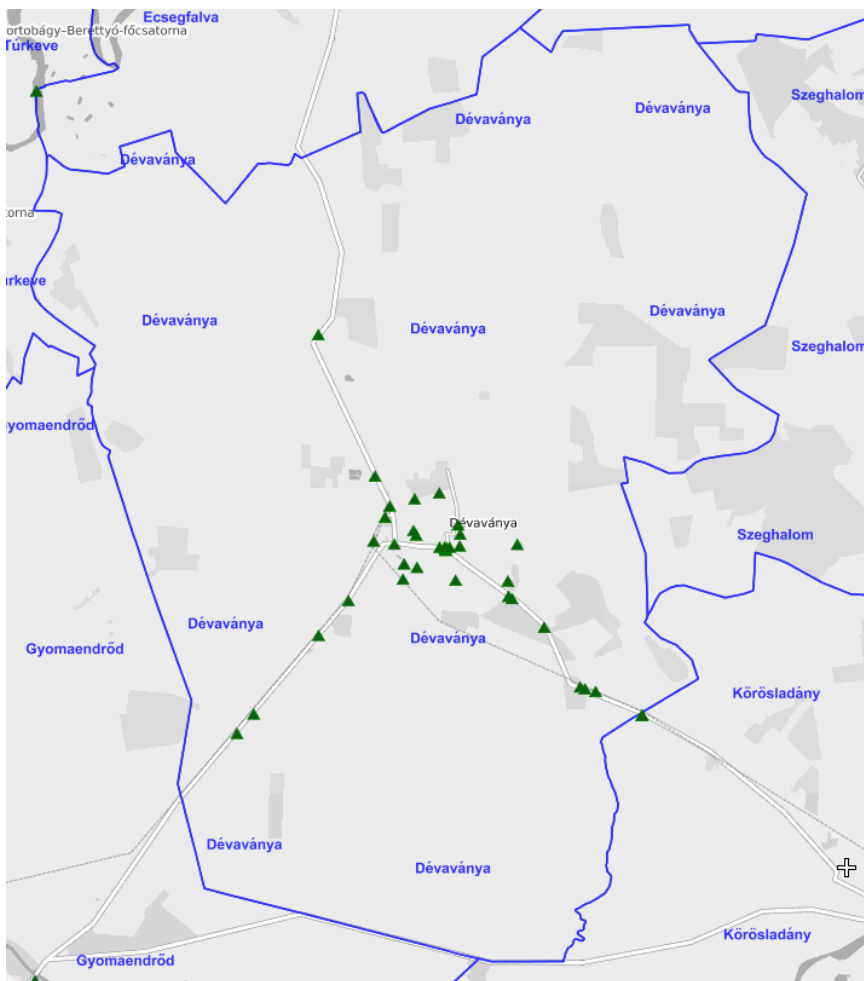
2.9.6 Tájvédelem

2.9.6.1 Egyedi tájértékek

A tájak karakterének fontos összetevői az egyedi tájértékek. A természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény (Tvt.) 6. § (3) (4) és (5) bekezdése értelmében egyedi tájértéknek minősül az adott tájra jellemző olyan természeti érték, képződmény és az emberi tevékenységgel létrehozott tájalkotó elem, amelynek természeti, történelmi, kultúrtörténeti, tudományos vagy esztétikai szempontból a társadalom számára jelentősége van. Az egyedi tájértékek felmérésének célja a települések közigazgatási területén található, az adott közösség számára fontos kultúrtörténeti, természeti és táji értékek felkutatása, felvételezése, egyedi tájértékké nyilvánítása és az egyes típusokra vonatkozó kezelési előírások megadásával fennmaradásuk biztosítása.

A Körös-Maros Nemzeti Park Igazgatóság 1999-ben kezdte meg az egyedi tájértékek felmérését működési területén. A 2000. évtől készült kataszterek a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény utasításai szerint először az MSZ 20381:1999. Magyar Szabvány, majd a szabvány 2009. évi módosítását követően az MSZ 20381:2009. Magyar Szabvány alapján készültek. Déaványa területén mai napig 40 ilyen egyedi tájérték került felmérésre (lásd melléklet).

Egyedi tájértékek Déaványa területén

Forrás: OKIR

Az egyedi tájértékek a településrendezési terv, tájrendezési javaslatában nem jelennek meg hiánytalanul, nem beazonosíthatók.

Déaványa Város Önkormányzata Képviselő-testülete a magyar nemzeti értékek és hungarikumok gondozásáról szóló 114/2013. (IV. 16.) Korm. rendelet alapján létrehozta a **Déaványai Települési Értéktárát**, és Települési Értéktár Bizottságát. Az eddig felvételezett települési értékek a település honlapján keresztül elérhetők, melyek jelenleg a következők:

- Agrár -és élelmiszer gazdaság kategóriában: betakarítási ünnep
- Ipari-és műszaki megoldások kategóriában: Mesterségek háza
- Kulturális örökség kategóriában:
  - Déaványa anyakönyvekben rejtőzködő múltja
  - Déaványaiak világtalálkozója
  - Dr. Bereczki Imre munkássága
  - Hímzőkör
  - Kádár Ferenc munkássága
  - Ladányi Mihály munkássága
  - Nácsa János munkássága
  - Ványai népviselet
- Természeti környezet kategóriában: déaványai famatuzsálemek

A legrégebbi emberlakta kultúrtörténeti emlékeink a kunhalmok. Egykori számukat a Kárpát-medencében negyvenezerre becsülik. Főleg a vízjárta síkvidékeken keletkezett igen sok kunhalom. Elnevezésük megtévesztő. Döntő többségük még jóval a kunok bejövetele előtt keletkezett. Ezek a lakódombok, sírdombok, őrhalmok, határhalmok értékek hordozói és őrzői. A KMNP Igazgatóság nyilvántartása alapján Békés megyében 1545 kunhalom található.

Déaványa közigazgatási területén - Szelekovszky László (1999): Békés megyei kunhalmi c. műve alapján - 61 db kunhalom található. A mű a megye kiemelt tájképi, kultúrtörténeti értékű kunhalmi közé sorolja a déaványai Barcé halmot, mely a településtől Ény-ra fekszik, ma kb. 6 m magas és 70 m átmérőjű, a megye nagyobb jelentőségű halmi közé sorolja a Sártó-halmot, Réhely-rabhalmot, a Lapanyag-halmot, a Borszeg-halmot, a Berek-halmot, a Szik-halmot, a Köles-halmot, az Őr-halmot és a Hajós-halmot.

Táji értéknek nevezhetjük az ember beavatkozásának következtében, az egykori vízfolyások helyén kialakult terephullámokat a Gabonáspusztán. Ezek a tájképet teszik érdekesebbé, barátságosabbá, így tájképi szempontból egyedi tájértékként jelentkeznek. Értékes táji elem a Gabonáspusztai-halom közelében, a műút É-i oldalán lévő ligetes tölgyes, melyet ma kaszálóként használnak, mely a Lipcsei-kastély kertjének maradványa. Ez utóbbi értékes táji elemeket a településrendezési terv tájrendezési javaslata is megemlíti, továbbá a település K-i határában található két régi temetőrészt, melyben a borostyán (*Hedera helix*), tiszafa (*Taxus baccata*), meténg (*Vinca minor*) még utal a kegyeleti jellegre. E területek szakszerű kitisztítása és kegyeleti parkká való alakítása a cél, mint ahogy a település sport- és fürdőterülete mögötti, műemlék zsidó temető esetén.

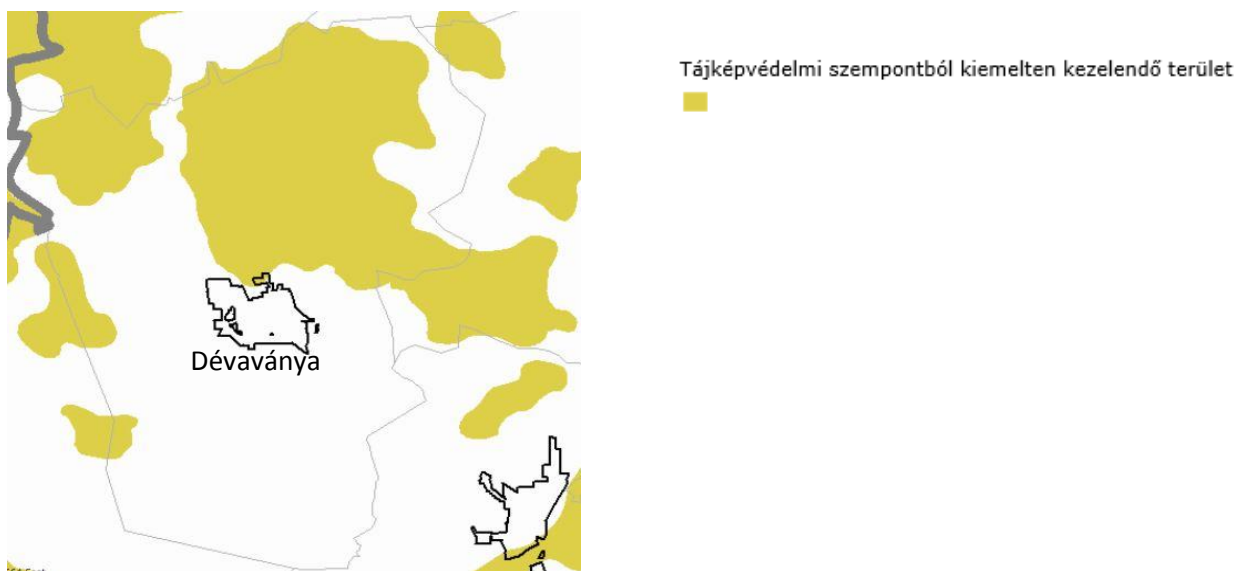
2.9.6.2 Tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő területek övezete

A tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő terület övezet területét a kiemelt térségi és megyei területrendezési terv és annak alapján a településszerkezeti terv pontosítja.

A tájképi egység és a hagyományos tájhasználat fennmaradása érdekében a helyi építési szabályzatban meg kell határozni a területhasználatra és az építmények tájba illeszkedésére vonatkozó szabályokat. A bányászati tevékenységet a bányászati szempontból kivett helyekre vonatkozó szabályok szerint lehet folytatni. A közlekedési és energetikai infrastruktúra-hálózatokat, erőműveket és kiserőműveket a tájképi egység megőrzését és a hagyományos tájhasználat fennmaradását nem veszélyeztető műszaki megoldások alkalmazásával kell elhelyezni.

A Déaványa területén és környékén az Országos Területrendezési Terv alapján országos jelentőségű, tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő terület övezetét a következő ábra szemlélteti.

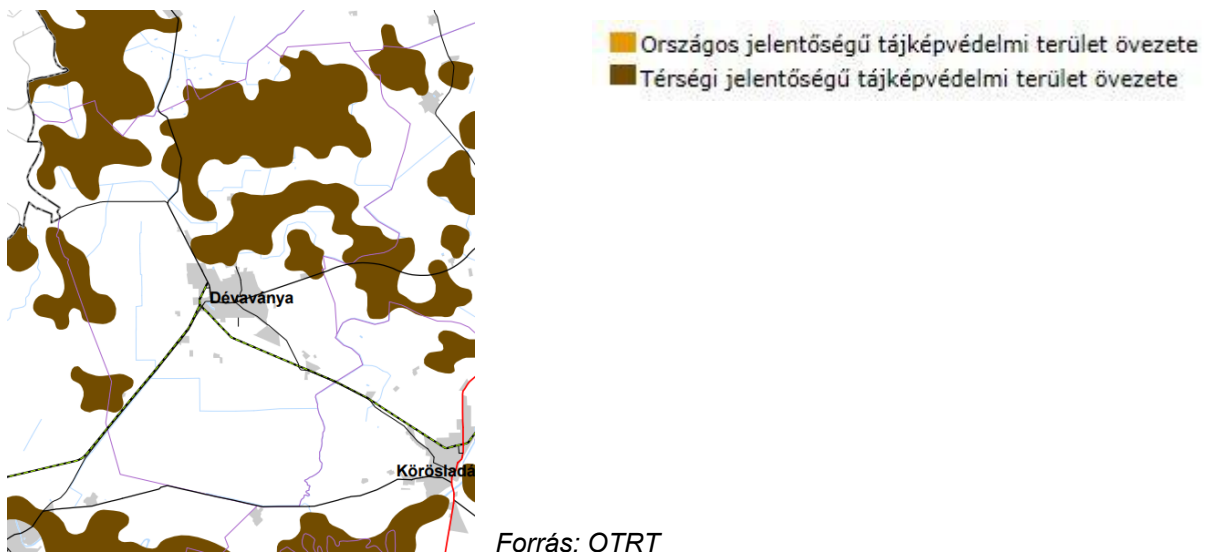
Országos jelentőségű tájképvédelmi terület övezet

Forrás: OTRT

A térségi jelentőségű tájképvédelmi területek érintik a települést, igen jelentős kiterjedésű területen. Ezek elsősorban a gyepterületek. Szinte valamennyi gyep valamilyen módon védett, így egyrészt ez biztosítja a megmaradásukat. Ezen kívül a nem védett gyepeken is olyan övezeti előírásokat kerülnek alkalmazásra, amelyek a gyepgazdálkodás fennmaradását segítik, az ehhez illeszkedő esetleges építési lehetőséggel (legeltető állattartás létesítményei). A Déaványa területén és környékén az Békés Megye Területrendezési Terve alapján a Térségi jelentőségű tájképvédelmi terület övezetét a következő ábra szemlélteti:

Térségi jelentőségű tájképvédelmi terület övezete

2.9.6.3 Tájsebek, degradálódott területek

A város területén jelenleg nem található külszíni fejtés. Degradálódott, rekultivációt, helyreállítást igénylő, illetve már rekultivált területek a következők:

- Az egykori téglagyári anyagnyerő hely, bányagödör területén 2014-ben horgásztó került kialakításra (Ványai LógaTó).
- A régi gypmesteri telep, és hulladéklerakó telep rekultivációja már évekkel ezelőtt megtörtént.
- Az Árpád u.1 sz. alatti felhagyott ipari telep hasznosítását, mint barnamezős terület funkcióbővítő rehabilitálása, pályázat forrásból 2018-2021 között tervezik.
- A volt téglagyári ipari terület hasznosítása a „Teremts esélyt!” program keretén belül folyik, a téglagyári ipari terület alpinfrastrukturális fejlesztése mellett üzemcsarnok létesítésével.
- A Homokbánya utcai tájseb, egykori anyagnyerő hely rekultivációja egyelőre nem történt meg, jelenleg nádas, vízállás alakult ki a területen

2.9.7 Zöldfelületi rendszer

A külterületi zöldfelületi rendszer elemei általában a különböző rendeltetésű erdők, gyepek, galériaerdők, mezővédő erdősávok, fasorok. A belterületi zöldfelületi rendszert pedig elsősorban a közparkok, kertek, temetők, sportpályák, utcai fasorok és a vízfolyásokat kísérő fasorok képezik.

Déaványa esetében a zöldfelületi rendszer jellegzetessége elsősorban a településszerkezettől függ. A településen két jellegzetes zöldfelületi csoport állapítható meg:

- a belvárosi, belterületi zöldfelületek, közparkok
- külső zöldgyűrű

Déaványán a belvárosi zöldfelület részeit a településközponti közkertek, a templomkertek, a Déaványai Közös Önkormányzati Hivatal kertje, az iskola, óvoda

kertek, a múzeumkert és a piactér, strand, a sportpálya, a középfokú oktatási intézmények kertje, a tavak, a nevelőotthon és szakiskola kertje, a Szociális Otthon kertje, a településszéli kertségek, lezárt és működő temetők képezik.

A zöldfelületei rendszer közhasználatú (közkerterek, erdők), korlátozott közhasználatú (intézmények kertjei, templomkertek, sportpálya, fürdő, temető) és közhasználat elől elzárt (magánkertek: a lakókertek és a kertgazdasági területek, ill. a zárt vállalati kertek) zöldfelületi elemekből áll.

A külső zöldgyűrű alkotó részei a meglévő erdők, fasorok melyek állapota változó. Sok helyen kiszáradt, rossz egészségi állapotban lévő nyárfákkal találkozhatunk, vannak akácerdők, ill. a Körösladányi úttól É-ra lévő területen a felhagyott temető előterében egy gyönyörű tölgyliget.

A közterületi utak mentén kb. 60-70 %-ra tehető az utcai gyümölcsfák telepítettsége, ez jellemzően szilva és meggy állomány. Elsődleges probléma, hogy nincs biztosítva a gyümölcsfák szakszerű kezelése (visszametszés, permetezés, terméslehullás stb.). Ennek aránya némileg változott 2010-ben, amikor Havancsák László 10 millió forintot adományozott a településnek, amelyből az Árpád, Sport és Körösladányi utak lettek (tájhonos fajokkal: kőris, juhar, tölgy) fásítva, 610 db. A lakosság körében 2014-ben meghirdetett „Fogadj örökbe Te is fát!” akció is lebonyolítására került. Szintén Havancsák László felajánlásából, a Szérűskert és Bánomkert utca között elfekvő területen ligetesítve ültethettek el 600 db fát az örökbefogadók. A település erdősültsége megyei szinten is a legalacsonyabbak közé sorolható, de az erdősítést, fatelepítést csak a táj adottságaival – pusztá, legelő területek – összhangban, és mértékben szabad végezni.

A vonzó településkép kialakításához nagymértékben hozzájárulnak az utcák fasorai is. Ezen zöldfelületi egységek feladata az ökológiai kapcsolat biztosítása egyes területek között, ill. a terület-felhasználási egységek közötti tagolás megvalósítása. Meglévő értékes fasor részlet a Hősök terének japánakácai (*Sophora japonica*), ill. a Széchenyi u. vadgesztenyéi (*Aesculus hippocastanum*).

A díszítő érték mellett ugyancsak rekreációs igényeket elégítenek ki az intézménykertek. Az intézménykertek közé soroljuk az oktatási intézmények, a Nevelőotthon, a Szociális Otthon, a Dévaványai Közös Önkormányzati Hivatal, a strand és a templomok kertjeit.

Az egykori kertes település mind a településbelső, mind a külsőt tekintve, ma is őrzi az organikus fejlődés eredményeként létrejött szerkezetét. A településen belül megmaradt a halmazos alaprajz, a jellegzetes utca- és térformák, mint az utcás terek, útleágazások terei, zsákutcák, tölcser-, csillag- és sarok terek, melyek védelemre érdemesek. A település külsőt tekintve a még ma is létező egykori kertségek jelentik az átmenetet a település és a táj között, ez eredeti formájában már csak egy-két helyen maradt meg (a település ÉK-i részénél a Tó-kert és a Bánom-kert, délen pedig a Pocoskert). Meg kell még említeni, hogy a falusias, kisvárosias beépítési módoknak köszönhetően, sok az ingatlanokon belüli zöldfelület, magánkert. A település K-i határában található két régi temetőrész, melyben a borostyán (*Hedera helix*), tiszafa (*Taxus baccata*), meténg (*Vinca minor*) még utal a kegyeleti jellegre. E területek szakszerű kitisztítása és kegyeleti parkká való alakítása a cél. Minősített szabványos játszótérek Dévaványán

- Közterületre nyíló körbekerített játszótér (Árpád u.36.)
- Művelődési Ház udvarán (Gyöngy u 8.)

- Strandfürdő területén (Sport u.5.)

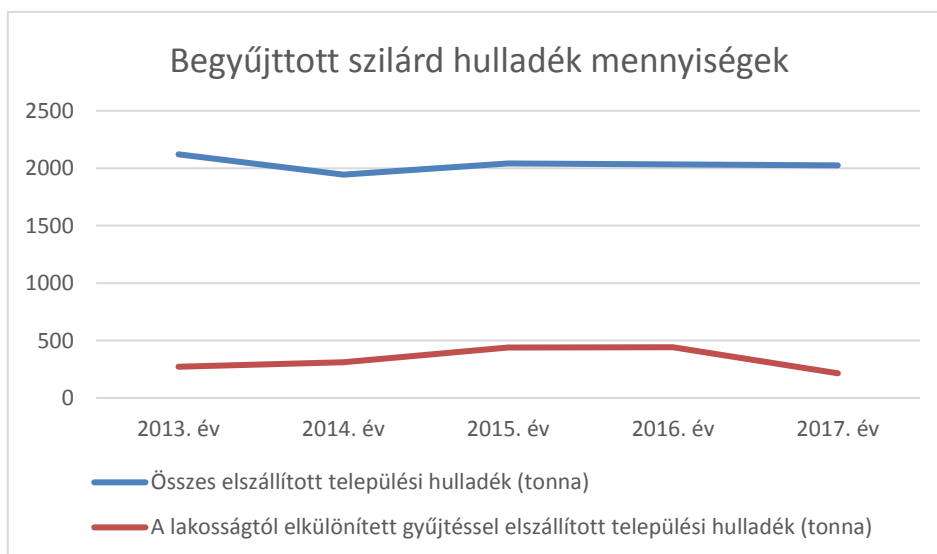
2019 tavaszán tervezett egy D típusú, azaz 150 m²-es sportpark kiépítése a Seres István Sporttelep (Sport u.7.) előtti közparkban, többek között húzózkodáshoz, tolózkodáshoz, fekvőtámaszhoz, hasizom erősítéshez, hátizom erősítéshez is megfelelő eszközök kihelyezésével.

Helyzetértékelés:

- a település gazdag védett természeti értékekben
- létrehozták a Déaványai Települési Értéktárát
- felhagyott ipartelepek rekultiválása, területhasznosítása folyamatban

- nincs helyi természetvédelmi értékekről szóló rendelet
- a helyi, egyedi táji-és természeti értékek védelme nem biztosított, nyilvántartásuk zavaros, nem követhető, a település rendezési tervének vonatkozó tervlapján nem azonosíthatók
- a zöldfelületi elemek többnyire a belvárosban koncentrálnak, a városközponttól távolodva mind méretüket, mind pedig minőségüket tekintve elmaradás tapasztalható.
- a település játszótereinek számának bővítése szükséges
- régi temetők kegyeleti parkká nyilvánítása továbbra is feladat
- alacsony erdősültség, kevés mezővédő fasor

2.10 Hulladékgazdálkodás

A megyében (és az országban) általánosan jellemzi a hulladékgazdálkodás helyzetét, hogy a keletkező hulladékok mennyisége viszonylag magas, míg azok hasznosítási aránya alacsony. A hulladéktermelőktől és hulladékkezelőktől származó, önbevalláson alapuló adatokat a Hulladékgazdálkodási Információs Rendszer dolgozza föl és készíti belőle a kimutatásokat. A települési szinten begyűjtött hulladék mennyiségeket a KSH nyilvántartásában kezelik.

Forrás: KSH

Dévaványa Város Önkormányzata a hulladékgazdálkodási feladatainak ellátása érdekében – több helyi önkormányzattal közösen – társulást hozott létre, Délkelet-Alföld Regionális Hulladékgazdálkodási Rendszer Létrehozását Célzó Önkormányzati Társulás (DAREH Önkormányzati Társulás) elnevezéssel. Az önkormányzat Képviselő-testülete döntést hozott a hulladékgazdálkodási kötelező önkormányzati feladat- és hatáskörnek a DAREH Önkormányzati Társulás részére történő átadásáról, amely döntése 2017. október 1. napjától hatályos.

A DAREH Önkormányzati Társulás a közszolgáltatással kapcsolatos feladatokat az egyszemélyes tulajdonában álló nonprofit gazdasági társasággal, a DAREH BÁZIS Hulladékgazdálkodási Nonprofit Zrt.-vel kötött hulladékgazdálkodási közszolgáltatási szerződés útján – esetlegesen együttműködő partner vagy alvállalkozók bevonásával – látja el.

A településen keletkezett hulladék kijelölt átvevő helye

- a) vegyes kommunális hulladék esetében, hulladékátrakó állomás, Szeghalom hrsz: 052/1; Békéscsabai válogatómű hrsz:0763/192
- b) kis mennyiségű építési-bontási hulladék esetében a Dévaványa, hulladékudvar, hrsz: 0752/19;
- c) bio- és zöldhulladék esetében közvetlen beszállítás a Békéscsabai válogatóműbe hrsz:0763/192;
- d) szelektíven gyűjtött papír, műanyag-, fém, esetében Békéscsabai válogatómű hrsz:0763/192;
- e) öblösüveg és üveg csomagolási hulladék begyűjtő sziget Dévaványa, Hősök tere 1., hrsz: 2; Békéscsabai válogatómű hrsz:0763/192;
- f) elektronikai hulladék, a háztartásokban keletkező, nehezen kezelhető anyagok (pl. festékes göngyöleg, szárazelem, akkumulátor, gumibroncs, stb). a Dévaványa, hulladékudvar, hrsz: 0752/19;

A lomtalanítás nem akció szerű, hanem igény bejelentés esetén házhoz megy a közszolgáltató.

A hulladék szervezett gyűjtéséről, ártalmatlanításáról és hasznosításáról a Közszolgáltató gondoskodik. 2018.09.30-ig a DAREH Bázis Zrt-vel kötött szerződés alapján ezt a feladatot a Gyomaközszolg Nonprofit Kft látta el. 2018.10.01-től a hulladék gyűjtését és elszállítását a Tappe Kft. végzi.

A begyűjtött kommunális hulladék a szeghalmi hulladék átrakóállomáson keresztül a békéscsabai válogatóműbe kerül beszállításra. A békéscsabai Magyarország jelenleg üzemelő legnagyobb kapacitású és legkorszerűbb kommunális hulladékválogatója, optikai és röntgensugaras válogatók is működnek benne.

2018-ban a településen megkezdtek a **házhoz menő szelektív hulladékgyűjtés** bevezetését, amely a hulladékszigetes gyűjtést váltotta fel. Uniós forrásból 120 literes szelektív hulladékgyűjtő edényzet – háztartásonként két darab - került kiosztásra a háztartások részére, ezzel felváltva a zsákos gyűjtési lehetőséget. Elsődleges cél volt, hogy az alapanyagában felhasználható hulladékok megfelelő előkezelést követően újrahasznosításra kerüljenek. A sárga színű 120 literes edények a háztartásokban keletkező papír, műanyag és fém hulladék elkülönített gyűjtésére szolgálnak. A többi frakció (pl. színes, illetve fehér üveg) gyűjtésére az Önkormányzat udvarán kihelyezett hulladékgyűjtő pontnál van lehetőség. A házhoz menő szelektív hulladékgyűjtés havi

2 alkalommal elérhető az ingatlanhasználók számára. Tapasztalatok nagyon jók a lakosság megszokta illetve megszerette a rendszert. A gyűjtőszigetek megszüntetésre kerültek.

A házhoz menő szelektív hulladékgyűjtő rendszert egészíti ki a város hulladékudvara is, amely Uniós forrásból került megvalósításra, 2019 februártól üzemel a DAREH BÁZIS Nonprofit Zrt. üzemeltetésében (Külterület 0752/19 hrsz., Dévaványáról Körösladány felé a szennyvíztelepi úton). Az ingyenes szolgáltatást nyújtó hulladékgyűjtő udvar Csárdaszállás, Dévaványa, Ecsefalva, Gyomaendrőd, Hunya, Örménykút települések lakossága számára elérhető. A hulladékgyűjtő-udvarba csak az olyan elkülönítetten gyűjtött hulladék szállítható be, amely a háztartásokban életvitelszerűen keletkezik és megfelel a megadott követelményeknek. A hulladékgyűjtő udvaron lehetősége van a lakosoknak leadni többek között az lehasznált elektronikai eszközeit, használt ólom akkumulátort, festékes dobozokat stb. egyéb veszélyes hulladékokat. A hulladékudvarból az átrakóállomásokba jut majd a hulladék, onnan pedig a békéscsabai válogatóműbe. Az Önkormányzat udvarán ezenkívül lehetőség van a tüzelésből származó fahamu, salak lerakására is.

Az elmúlt években bevezetésre került a zsákos **zöld hulladékgyűjtés** is Dévaványán. A vegyes zöldhulladék gyűjtése során a kertekben, udvarokon, valamint a konyhai feldolgozásban keletkező zöldhulladékok kerülnek begyűjtésre. Házi komposztálás nem működik, konyhakert nem jellemző, nincs is nagyon kultúrája sem a házi komposztálásnak. Jelenleg a szelektíven gyűjtött hulladék és a zöldhulladék is közvetlenül a Békéscsabai Válogatóműbe kerül beszállításra a begyűjtőjáráttal. A házhoz menő zöld hulladék begyűjtése jól működő rendszer, ez nem ösztönzi a házi komposztálást, aminek nincs hagyománya a településen, mivel a konyhakerti gazdálkodás sem jellemző. Hosszú távon azonban a házi komposztálás a zöldhulladék hasznosítás fenntarthatóságát növeli.

Több éve üzemel komposztáló telep a településen, amely Uniós forrásból került megvalósításra. A komposztáló telepet az Atevszolg Zrt. bérlti az Önkormányzattól, ahol a szennyvíztisztító telepen keletkező szennyvíziszapot komposztálják. A komposztálás után az iszapot mezőgazdasági területen helyezik el.

Állati eredetű lakossági, közterületi hulladékokat eddig a gyomaendrődi sintértelepre vitték, 2019.01.01-től ez a lehetőség megszűnik és egyelőre még nem találtak alternatívát az állati eredetű hulladékok kérdésének megoldására.

A település vissza nem térítendő támogatást nyert a Téglagyár melletti illegális lerakó felszámolására. A projekt 2010. szeptember 31.-e határidővel megvalósult. Az illegálisan keletkezett hulladéklerakások 2018-ban a Járási Startmunka Mintaprogram céladatai keretében kerültek felszámolásra. Ezzel a település bel-és külterületén található illegális hulladéklerakó helyek felszámolása megtörtént. Jelenleg hulladék felhalmozás, illegális hulladéklerakás, felhagyott (nem rekultivált) hulladéklerakó nincs a településen.

A településen egy felhagyott szilárdhulladék lerakó van, amely az 1992-2002 közötti időszakban működött, majd 2002-ben bezárásra került. Dévaványa tagja a Délkelet-Alföld Regionális Hulladékgazdálkodási rendszernek (DAREH), a település bezárt, régi **hulladéklerakójának rekultivációja** is ennek keretein belül került megvalósításra. A rekultiváció egy ütemben, végleges zárással történt. A

Dévaványa Város Környezetvédelmi Programja 2019-2024

hulladéklerakóban elhelyezett hulladék mennyisége 21250 m³. A megvalósult depó felülete összesen 12080 m². A depónián 5 db gáz kiszellőztető és 4db süllyedésmérő pontot hoztak létre. A kialakított depónia az alábbi rétegrenddel került kialakításra: a deponált hulladékokra egy vízzáró agyag felső záróréteg került, amin egy homokos kavics és geotextíliából álló ún. szivárgó réteg van az átszivárgó csapadék elvezetésére. A fedőréteg 60 cm vastagságú termőföld, fű növényborítással. A hatósági előírásoknak eleget téve kiépült a veszélyeztetett terület műszaki megfigyelő rendszere. A lerakó környezetében négy db monitoring kút üzemel, a talajvízszint állapota havi rendszerességgel mérésre és rögzítésre kerül, márciusban és szeptemberben akkreditált laboratórium által vízvizsgálatok készülnek, a mérésekről éves összefoglaló jelentést kell küldeni a környezetvédelmi hatóság részére. A Hatóság által meghatározott 10 éves utógondozási periódus a 2015-2024 közötti időszakra terjed ki. A csurgalékvíz gyűjtésére nincs szükség, mert a lezáró réteg nem engedi át a csapadékvizet, a szerves hulladékok bomlási folyamata az évek során már megszűnt. 4 db monitoring kút található a területen, amelyek mintázását 2020.01.01-ig kell folytatni féléves ütemben (március, szeptember) általános vízkémiai és nehézfém komponensekre. Az utógondozási időszakban elvégzendő feladatok a kerítés ellenőrzése, folyamatos karbantartása a behatolás és az illegális hulladéklerakás megakadályozására. A megközelítést szolgáló utakat folyamatosan karban kell tartani. A depóniát borító növényzetet folyamatosan gondozni kell. A csapadékvíz elvezető árok ellenőrzése, karbantartása, illetve a kiszellőztetők mintázása, ellenőrzése, szükség esetén karbantartása is fontos feladat.

A város szennyvizét feldolgozó tisztítótelep 2012-ben került átadásra, kapacitása 1000 m³/nap, 6100 LE. A **szennyvíztisztító telep** (0516/2 hrsz) a Dévaványa Szennyvízelvezetési Agglomeráció területét fedi le, a kiépített szennyvízvezeték hossza 54 km. A városi szennyvízelvezető rendszer lefedettsége jelenleg 99 %-os, de a rákötés nem 100 %-os, valamint a hálózat egyes elemei felújítást igényelnek. A telep eleveniszapos, oxidációs biológiai tisztítási rendszerű, kémiai P-eltávolítással. A tisztított szennyvíz befogadója: XXXIX-22. jelű belvíz csatorna. A kibocsátott szennyvíz mennyisége 2017-ben 348 610 m³ volt, az elmúlt évek tekintetében ez átlagosnak tekinthető, a csapadékosabb években azonban nagyobb volt a tisztított szennyvíz mennyisége, az illegális csapadékvíz bevezetések miatt. Az Alföldvíz Zrt. által közzétett 2017-es minőségi adatok szerint a dévaványai szennyvíztisztító telepről kibocsátott tisztított szennyvíz minősége a következő:

Dévaványa szennyvíztisztító telep	pH	KOH _k	BOI ₅	SZOE	Összes lebegő anyag	NH ₄ -N	Összes ásványi nitrogén	Összes nitrogén	Összes foszfor	Szulfid	A kibocsátott szennyvíz minőségének javítása érdekében hozott intézkedések, megjegyzések
											mg/l
Határérték	6,5-9	75	25	15	35	10	40	50	5	0,01	A szennyvíztisztító telep fejlesztéséhez előkészületek folyamatban vannak.
Szennyvíz minőség	7,67	88,5	16,3	0,9	35	26,4	30,1	37,2	1,54	0,005	

A kommunális szennyvizek kibocsátása a Dévaványai Szennyvíztisztító Telepen történt tisztítást követően XXXIX-22. jelű belvíz csatornába történik, melyre a kibocsátott víznek a hatása „jelentősként” lett jelölve a Vízgyűjtőgazdálkodási Tervben.

A szennyvíztisztító telepen lezajlott korszerűsítés fontos eleme volt a tisztítás során keletkező **szennyvíziszap** hatékony kezelése is. Az iszapot az ATEV dévaványai telephelyén komposztálják, majd az éves vizsgálati eredményektől függően mezőgazdasági területen hasznosítják.

Jelentős probléma belterületen a szennyvízhálózat visszaduzzasztó hatása, a befogadó csatorna magas vízszintje miatt nem tud távozni megfelelő gyorsasággal a

Déaványa Város Környezetvédelmi Programja 2019-2024

tisztított szennyvíz, illetve bővíteni indokolt a szennyvíztisztító telep kapacitását, amely jelenleg napi 1000 m³, de időszakosan ezt jelentősen meghaladó mennyiségű szennyvíz (esetenként szabálytalanul csapadékvízzel keveredett) érkezik a telepre. E kettős hatás miatt a szennyvíz helyenként kiönt a hálózatból, ennek kapcsán a közelmúltban szennyezés csökkentési terv benyújtására kötelezést adott ki az illetékes Katasztrófavédelmi Hatóság.

Déaványa város területén a települési folyékony hulladékkal kapcsolatos helyi közszolgáltatás jelenleg nem biztosított. Települési folyékony hulladékot csak az Alföldvíz Zrt. által üzemeltetett szennyvíztelepen szabad elhelyezni, mennyisége 2017 évben 850 m³ volt, ami az elmúlt évek tekintetében növekedés nem tapasztalható.

A település helyi hulladékgazdálkodási terve több évvel ezelőtt készült, azóta felülvizsgálata nem történt, tartalma elavult. Jelenleg nem kötelező HGT készítése, ezért a környezetvédelmi programban célszerű ezzel a területtel kiemelten foglalkozni.

A település hulladékgazdálkodási vonatkozású helyi rendeletei a következők:

- Déaványa Város Önkormányzata képviselő-testületének 11/2007. (III.30.) rendelete A köztisztaságról, a települési környezet fenntartásáról
- Déaványa Város Önkormányzata Képviselő-testületének 11/2005. (IV.29.) rendelete a települési folyékony hulladékkal kapcsolatos kötelező helyi közszolgáltatás igénybevételéről
- Déaványa Város Önkormányzata Képviselő-testületének 22/2013.(XII.20.) önkormányzati rendelete a hulladékgazdálkodási közszolgáltatásról
- Déaványa Város Önkormányzata Képviselő-testületének 32/2004. (IX.17.) rendelete A települési hulladékgazdálkodási tervről

Helyzetértékelés:

- a település hulladékgazdálkodása jól működő, kiépített rendszer
- bevezették a házhoz menő szelektív hulladék begyűjtés rendszerét
- a régi hulladéklerakó rekultivációja a terveknek megfelelően megvalósult, az utógondozás feladatait ellátják
- a hulladékudvar 2019 februártól üzemel, a szelektív hulladékgyűjtés teljessé tétele működésének biztosított

- a szennyvíztelep hidraulikai kapacitás bővítése szükséges, meg kell szüntetni a szennyvíz elöntéseket
- a szennyvízelvezető hálózat kiépítettsége teljes, de állapota egyes részeken elavult
- állati eredetű hulladékok gyűjtése és elszállítása 2019.01.01-től nem megoldott.
- a zöld hulladékokat nem helyi komposztáló telepen hasznosítják, hanem elszállítják a településről, ez hosszú távon nem fenntartható
- a házi komposztálás egyáltalán nem jellemző a lakosok körében
- a települési folyékony hulladékkal kapcsolatos helyi közszolgáltatás (kihordás) jelenleg nem biztosított, a szennyízgyűjtő aknák állapota nem ellenőrzött

2.11 Katasztrófavédelem

2.11.1.1 Vízrajzi veszélyeztetettség

A települések ár- és belvíz veszélyeztetettségi alapon történő besorolásáról szóló 18/2003. (XII. 9.) KvVM-BM együttes rendelet melléklete szerint Dévaványa B - közepesen veszélyeztetett település.

Dévaványa területe az 55. sz. Réhelyi belvízrendszer (12.01. sz. belvízvédelmi szakasz) területén fekszik. A város csaknem teljes igazgatási területe belvízjárta terület. A 18/2003. (XII. 9.) KvVM – BM együttes rendelet határozza meg a települések ár- és belvíz veszélyeztetettségi alapon történő besorolását. Dévaványa város a közepesen veszélyeztetett „B” kategóriába tartozik. Kifejezetten mély fekvésű, belvizes terület a belterületől DNy-ra fekvő ú.n. Köleshalom területe.

A csapadékvíz hálózat kiépítettsége mintegy 70-75%-os. A belterület csapadékvíz elvezetésének befogadói:

- XXXV. csatorna
- XXXIX-22. csatorna
- XXXIX-6-a. csatorna
- XXXIX-6-b. csatorna
- XXXIX-15-a csatorna
- és a Túréri tavak

A belvíz kialakulásának esélyét növelik az erre hajlamos, rossz vízelvezető képességű talajok, magas talajvízszint, másrészt a külterületi csapadékvíz elvezető rendszer rossz állapota is, mely a vízelvezetést akadályozza, elhúzódhatnak a belvizes időszakok.

Az elmúlt évek során a vízrendezés területén a kapacitásfejlesztő beruházásokkal szemben a rekonstrukciós jellegű felújítások kerültek előtérbe. Dévaványa Város Önkormányzata az Új Széchenyi Terv Dél-Alföldi Regionális Operatív Program keretén belül nyert pályázat alapján 2012. november és 2013. október között a város több szakaszán közel 13 km hosszan belterületi csapadékvíz elvezető rendszer rekonstrukciót hajtott végre. A rekonstrukció megvalósulása után a helyzet javult. A rekonstrukció során egy öblözet kiépítése még nem történt meg. A külterületi csapadékcsatorna hálózat rekonstrukciója továbbra aktuális, megoldatlan probléma.

A belterületi árkok szállító képessége azonban nagymértékben függ a külterületi befogadó csatornák állapotától, melyek többnyire náddal, növényzettel benőttek, illetve helyenként feliszaposodtak. Ezek többségében állami kezelésben vannak, felújításuk, kotrásuk elengedhetetlenül szükséges. A főbefogadó (Folyás-éri főcsatorna, illetve Sebes-Körös) nagy távolsága miatt a településről a víztömeg csak jelentős késéssel indul meg, miután a külterületi, befogadóhoz közelebbi csatornák leürülnek. A belterületi határon van elektromos esésnövelést gyorsító átemelő szivattyú, melyet összesítve mintegy 30-40 órában, szakaszosan üzemeltetnek, hogy további külterületi részeket ne árásszák el.

Jelentős probléma még a belterületen a szennyvízhálózat visszaduzzasztó hatása, a befogadó csatorna magas vízszintje miatt nem tud távozni megfelelő gyorsasággal a tisztított szennyvíz, illetve bővíteni indokolt a szennyvíztisztító telep kapacitását, amely jelenleg napi 1000 m³, de időszakosan ezt jelentősen meghaladó mennyiségű szennyvíz (esetenként szabálytalanul csapadékvízzel keveredett) érkezik a telepre. E kettős hatás miatt a szennyvíz helyenként kiönt a hálózatból, ennek kapcsán a

közelmúltban szennyezés csökkentési terv benyújtására kötelezést adott ki az illetékes Katasztrófavédelmi Hatóság.

A belvizek gyorsabb lefolyását biztosítaná a befogadóba történő átemelés megkezdésének előbbre hozása, illetve a befogadó Folyás-éri főcsatorna vízszintjének veszélyhelyzetet megelőző gyorsabb csökkentése.

A jövőben a klímaváltozás hatására - figyelembe véve a trend előre jelzéseket - a csapadék szélsőségesebb eloszlása, a csapadékintenzitás növekedése várható, amely tovább fokozza a belviz veszélyeztetettségét. Meg kell azonban jegyezni, hogy a belvíz nem minden esetben káros. A védett természeti területeken kifejezetten előnyös a tavaszi vízállások, vizenyők kialakulása, ezért a nemzeti park területén inkább az „vizes” vonalas létesítmények felszámolása, és a vizek helyben tartása a cél.

Déaványa település a 2.87. Nagy- Sárréti öblözet közepén található. A Hortobágy-Berettyó főcsatorna baloldali, a Sebes és Hármas-Körös jobb oldali védőtöltésének szakadása esetén veszélyeztetett. Déaványa déli részén 3,00 km hosszú lokalizációs (városi) töltés van. A KÖVIZIG lokalizációs tervében 2.87. lok 3 néven szerepel. A töltés jelenlegi kiépítettségével (magasság, hosszúság) nem alkalmas a település körül kialakulható elöntési szint tartására, mivel az a töltést észak-keleti oldalán megkerüli. Az árvízi elöntés ellen a folyók elsőrendű védművei, és a szükségtározók jelentenek védelmet.

2.11.1.2 Földtani veszélyek

Déaványa területén alábányászott területek, barlangok és pincék nincsenek. A város egész közigazgatási területe szélerózió által veszélyeztetett. A város területén a domborzati viszonyokból és a tájhasználatból adódóan csúszás- és süllyedésveszélyes terület nincs.

Békés megye területére i.sz. 465 és 1984 közt 14 kis intenzitású mélyföldrengés epicentrum esett. A rengések a Kettős-Körös Fehér-Körös völgy irányában rendeződtek elsősorban. A Békés és Gyula városok vonalától D-re eső 5db 2–4 magnitúdójú rengés nem a Körös-völgyhöz, hanem egy É–D irányú tektonikai zónához kapcsolódik, az övben az események intenzitása, gyakorisága D-i irányban főleg már az országhatáron túl növekszik. A legjelentősebb pusztítást az 1978-as, a Richterskála szerinti 4.5-ös erősségű rengés okozta, melynek epicentruma Békés volt. Az elmúlt években nem volt tapasztalható földrengés Déaványa város területén, illetve térségében.

A volt téglagyár területéhez kapcsolódott a „Déaványa I. – agyag” bányatelek. A gyár területén a téglagyártás, így az agyagbányászat is megszűnt. Déaványa Város Önkormányzata a „Déaványa I.- agyag” nevű bányatelken üzemelő bányában a bányászati tevékenységet befejezte. A tájrendezés a tájrendezési tervnek megfelelően végrehajtották. A leművelt területet továbbiakban sporthorgászati célra is alkalmas vizes élőhelyként újrahasznosítják.

A város közigazgatási területét a Déaványa I., Déaványa II., Déaványa III., a Szeghalom I. és a Túrkeve I. nevű szénhidrogén bányatelek érintik. A bányatelkeken belül különböző bányászati létesítményeket találhatunk: kutakat, szállítóvezetéseket, gyűjtőállomásokat, stb.

2.11.1.3 Sugárzásvédelem

Déaványa közigazgatási területén a DÉMÁSZ Hálózati Elosztó Kft kis- és középvezetési elosztó-hálózatot üzemeltet.

Déaványa város Paks, Mochovce, Bohunice atomerőművek 300 km-es Élelmiszer-fogyasztási Korlátozások Óvintézkedési Zónája (ÉÓZ) területére esik, de kívül esik Paks atomerőmű 30 km-es Sürgős Óvintézkedési Zónáján (SÓZ).

A légkörben található sugárzó anyagok terjedésének követésére hazánkban egy országos sugárzásfigyelő rendszer épült ki. A rendszer legfontosabb része a több mint 130 mérőállomásból álló hálózat. Ezek a szabadterén álló állomások olyan műszerekkel vannak felszerelve, amelyek folyamatosan mérik a szabadtéri sugárzás: az óránkénti dózis, azaz a dózisteljesítmény értékét. Déaványa város területén sugárzásmérő pont nem található.

Helyzetértékelés:

- a település nagy része belvív által veszélyeztetett
- a külterületen belvív-elvezető hálózat hiányos
- a település talajai defláció érzékenyek
- az árvízvédelmet biztosító rendszer kiépítettsége, állapota megfelelő
- a települést földtani veszélyek nem fenyegetik

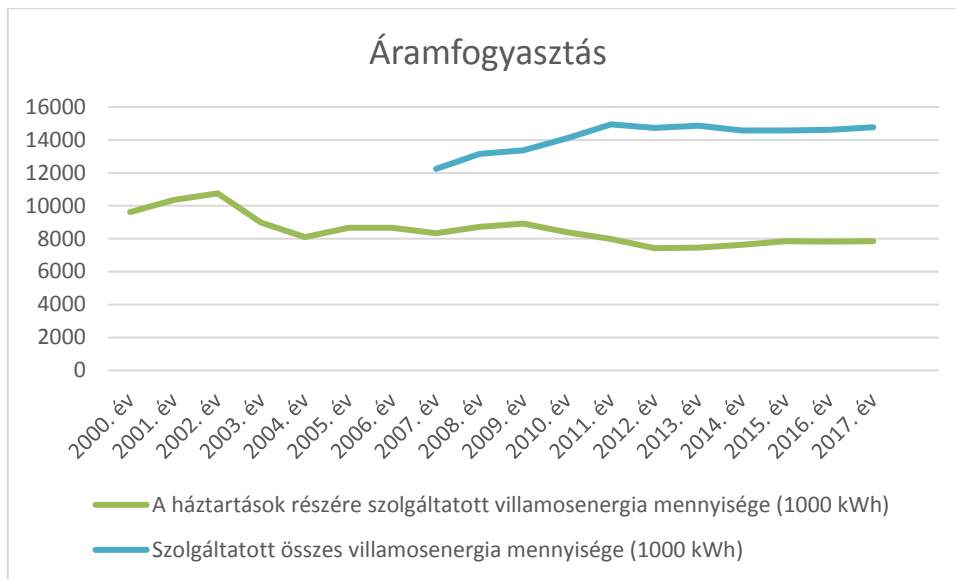
2.12 Energiagazdálkodás

Déaványa energiaellátásában a földgáz és az elektromos áram játszik meghatározó szerepet, de folyamatosan növekszik a megújuló energiaforrások – ezen belül a napenergia – hasznosítása is. A lakosság körében ezen kívül reneszánszát éli a szilárd tüzelőanyagok (tűzifa, szén) használata.

A település közműves áram, és földgáz ellátását a Nemzeti Közművek tagjaként az NKM Áramszolgáltató, illetve NKM Földgázszolgáltató Zrt. biztosítja.

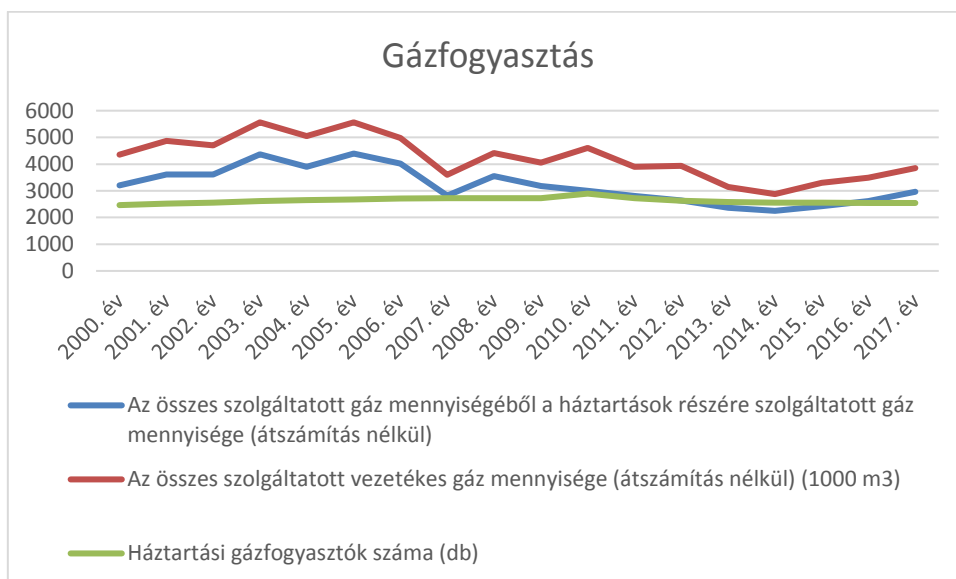
Az elektromos hálózat teljesen kiépített. A település minden pontján korlátozások nélkül lehet áramot vételezni. A villamosenergia-fogyasztókat (nagyjából 3547 egység, ebből háztartási fogyasztó 3291 db volt 2017-ben), összesen 65,4 km hosszú kiefeszültségű hálózattal látják el. Az összes szolgáltatott villamos energia (14778 ezer kWh), melynek 53 %-át értékesítik a háztartási fogyasztók felé, az egy fogyasztóra jutó átlagos energia-fogyasztás Déaványa városban 1 MWh körül mozog, míg a megye városainak átlaga 5,5 MWh. A közvilágítás korszerűsítése – pl. energiatakarékos lámpatestek – még nem történt meg, de középtávon tervezett.

Déaványa Város Környezetvédelmi Programja 2019-2024

Forrás: KSH

A gázvezeték hálózat a város belterületén és egyes külterületi lakott helyeken egyaránt kiépült. A meglévő földgázvezeték hálózat hosszú távon biztosítja a város gázellátását. Az összes szolgáltatott gáz nagy részét (66%) a háztartások hasznosítják. A háztartási gázfogyasztók száma az elmúlt években lényegében nem változott. Környezetvédelmi szempontból a jó beállított gázégők és gázkazánok a hagyományos vegyes tüzelőberendezésekkel szemben még mindig környezetkímélőbb hasznosítást eredményeznek. A településen a hálózat állapota megfelelő, fejlesztését nem tervezik.

Forrás: KSH

Az energiagazdálkodás területén az önkormányzat külön koncepcióval, fejlesztési dokumentummal nem rendelkezik, ugyanakkor több olyan lépését is meg lehet említeni, amelyek a hatékonyabb energiafelhasználást támogatják. A város az elmúlt időszakban számos energetikai megújítást hajtott végre az intézményeiben, és tervezi az energiagazdálkodás teljes körű áttekintését és optimalizálását. Önkormányzati intézményeket érintő energetikai fejlesztései többnyire uniós források bevonásával zajlottak. Megújuló energiaforrások hasznosítási helyzete a településen következő:

Dévaványa Város Környezetvédelmi Programja 2019-2024

- **Szélenergia:** a szélenergia lakossági hasznosítása nem elterjedt a településen. A tavalyi év során a villamos gépek gyártásával, javításával foglalkozó Liker Motors Kft. egy szélerőművet telepített dévaványai telephelyére. Céljuk, hogy üzemük áramellátását ilyen módos egészítsék ki. Az erőmű jelenleg még nem működik, 2018 utolsó negyedében tervezik az indítását.
- **Napenergia:** intézményi szinten számos épületben kialakítottak már napenergiát hasznosító rendszereket. Az elmúlt időszakban megnyert, vagy megvalósult beruházások a következők:
  - Napelemes rendszerrel villamos energia kiváltása megújuló energiával a Hajnal István Szociális Szolgáltató dévaványai tagintézményén (Széchenyi u. 25.) 2013-2014
  - Dévaványa Margaréta Idősek Otthona energetikai korszerűsítése 2018-2019 (napkollektor)
  - Épületenergetikai fejlesztés Dévaványa Város Önkormányzatának épületein Vörösmarty u. 6-8., Sport u. 5, (napelem), 2014
  - Új piac napenergia hasznosítással (napaelem, és napkollektor)
- **Vízenergia:** a településen vízenergia hasznosítása nem történik, nem tervezett.
- **Biogáz:** a településen biogáz hasznosítása nem történik, nem tervezett.

Geotermikus energia: A településen geotermikus energiát egyelőre csak a termálfürdőben hasznosítanak fűtésre, illetve egy magánház esetén geotermikus energiával valósítják meg az épület fűtését.

Az önkormányzat sikeres pályázatot nyújtott be a KEOP támogatási rendszerén belül egyes Önkormányzati működtetésű épületek energetikai korszerűsítésére (hőszigetelés, nyílászáró csere, kazán csere), melynek keretein belül az alábbi épületek energetikai korszerűsítése valósult meg:

- Energetikai hatékonyság fokozása megújuló energiaforrás hasznosítással kombinálva Dévaványa Önkormányzat intézményeinél (Ványai Ambrus Iskola telephelyei (Vörösmarty u. 6-8., Körösladányi u. 1., Szeghalmi u. 12.) DÁMK telephelyei (Árpád utca 20., Kossuth u. 5., Könyves K. u. 13., Hajós u. 24., Eötvös utca 2.) 2013., nyílászáró, hőszigetelés, fűtéskorszerűsítés (pelletkazán, de ez hosszú távon nem fenntartható)
- Dévaványa város középületeinek energetikai fejlesztése 2015, GYSZC Dévaványai Szakképző Iskolája (5510. Dévaványa, Mezőtúri u. 2.) Bem utca 4. (hőszigetelés, nyílászáró csere)
- Dévaványa Margaréta Idősek Otthona energetikai korszerűsítése 2018-2019 (napkollektor, hőszigetelés, napelem, fűtéskorszerűsítés, nyílászáró csere)

A jövőben tervezett egy települési napelempark, mely a közvilágítás energia ellátását is biztosíthatná. Az újonnan épülő városháza (napelem), téglagyári üzemcsarnok (napkollektor), új bölcsőde épület (napelem), gyermekorvosi rendelő felújítása már korszerű energiahatékony kialakítással, napenergia hasznosítással épülnek. Szükség lenne még továbbá a központi orvosi rendelő energetikai korszerűsítésére is.

Helyzetértékelés:

- Intézményi szinten a megújuló (pl.: napenergia) energia hasznosítás foka közepes, további fejlesztésekre van szükség
- A közintézmények egy részében már megtörtént az energetikai korszerűsítés (nyílászáró csere, hőszigetelés, fűtőkorszerűsítés), de további feladatok vannak még ezen a téren
- A település energia ellátását nagyrészt még mindig hagyományos (nem megújuló) energiahordozókból biztosítják, így nagy a település energia függősége
- A közvilágítás nem korszerű
- A megújuló energiafelhasználás lakossági, illetve gazdasági szinten alacsony
- A település nem rendelkezik komplex, energia-racionalizálási tervvel

2.13 Környezettudatosság

A környezettudatosság az egyes személyek vagy a társadalom valamely szegmensének a bioszféra állapotával és az emberi populáció környezetével kapcsolatos tájékozottságát, érzékenységét és tudatos felelősségvállalását kifejező fogalom, amelyet gyakran jelzői formában használnak. Eredményeik szerint bár elviekben a legtöbb ember elkötelezi magát a környezetvédelem ügye mellett, az ismeret és a tettek alapján kevés ember tekinthető környezettudatosnak.

A környezettudatos szemlélet, életmód hétköznapi szinten jelenti az energiatakarékos izzók használatát, a kerékpáros közlekedést, a szelektív hulladékgyűjtést, a helyi élelmiszereket előnyben részesítést stb. Mindez elsősorban egyéni döntés kérdése, ami a gondolkodásmódon múlik. A környezettudatos gondolkodásmód kialakításában az önkormányzatnak, közintézményeknek (elsősorban oktatási) civil szervezeteknek is nagy felelősége van. Például a helyi önkormányzat beszerzési szabályzata is tartalmaz előírásokat, melyek a környezettudatos irodai működéshez hozzájárulnak, de további kerékpárút hálózat kiépítése is ösztönzőleg hat. A legnehezebb azokat a csatornákat, eszközöket megtalálni, melyekkel hatékonyan eljuttatható a szemléletformáló információ, üzenet a felnőtt lakosságnak. Iskolai, óvodai keret között, a kötelező tananyagon kívül is sokat tehetnek/tesznek a környezettudatos szemlélet kialakításáért. Déaványán a helyi oktatási intézményekben külön megemlékeznek a környezetvédelmi jeles napokról, hulladékgyűjtési akciókat szerveznek, de ezen kívül nagyon fontos, hogy a gyerekek a saját intézményükben példamutató magatartás tapasztaljanak. A Ványai Ambrus Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola korábban elnyerte az Ökoiskola címet, melynek hatálya lejárt, célszerű lenne újból megpályázni. Óvodai szinten a Zöld óvoda cím megszerzése lehet a cél. A déaványai Óvodák mind a négy telephelye megkapta a Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesülettől a MADÁRBARÁT ÓVODA címet.

Az önkormányzat feladata többek között a példamutatás (pl.: „irodák zöldítése”), környezetkímélő beruházások preferálása, tájékoztatás, szemléletformálás.

3 A környezetvédelmi célok és célállapotok eléréséhez szükséges intézkedések

3.1 Levegőtisztaság

	Cél (állapot)	Intézkedés	Felelős	Megvalósítás - tervezett - határideje
1.	a helyi levegőminőség mérésének biztosítása	légszennyezettség immissziós mérőpont létesítése: - városközpontban, közút menti lakóövezetben - külterületen (kontrollpont)	Dévaványa Város Önkormányzata	2023.12.31
2.	a közlekedésből eredő légszennyezés csökkentése	a burkolatlan útfelületek aszfaltozása	Dévaványa Város Önkormányzata	2023.12.31
		kerékpárút-hálózat fejlesztése, kül-és belterületen: <ul style="list-style-type: none"> Árpád utcai kerékpárút tovább építése Körösladány és Kisújszállás irányába Gyomai út (turisztikai céllal) és a Körösladányi út mentén építendő kerékpárút Belterületen a Szeghalmi, Kossuth, Eötvös utcák mellett kerékpárút megépítése 	Dévaványa Város Önkormányzata	2023.12.31
3.	lakossági fűtésből eredő légszennyezés csökkentése	alternatív energiaforrások alkalmazásának ösztönzése, szilárd tüzelőanyagok felhasználás csökkentése (támogatások, pályázati segítségnyújtás stb.)	Dévaványa Város Önkormányzata	folyamatos
		lakosság tájékoztatása (fórum, rendezvény, kiadvány stb.) a hulladékok eltüzelésének káros hatásairól, helyes tüzelési módokról	Dévaványa Város Önkormányzata	folyamatos
4.	bűzhatás csökkentése	belterületi állattartás szigorúbb szabályozása, kifejezetten a trágyakezelésre vonatkozóan, azok ellenőrzése	Dévaványa Város Önkormányzata	2023.12.31
		új belterületi kisüzemi állattartó telep kialakításának tiltása (HÉSZ)	Dévaványa Város Önkormányzata	2023.12.31
		komposztálásból eredő bűzhatás visszaszorítása, ennek lehetőségeinek feltárása (pl. véderdősáv	Dévaványa Város Önkormányzata	2023.12.31

Déaványa Város Környezetvédelmi Programja 2019-2024

		telepítés, technológia felülvizsgálata stb.)		
5.	porterhelés csökkentése	defláció hatásainak mérséklése mezővédő fasorok telepítésével	Déaványa Város Önkormányzata	2023.12.31

3.2 Zajvédelem

	Cél (állapot)	Intézkedés	Felelős	Megvalósítás - tervezett - határideje
1.	a közlekedésből eredő környezeti zajterhelés csökkentése	a helyi kerékpáros közlekedés további népszerűsítésével, újabb kerékpárutak építésével	Déaványa Város Önkormányzata	2023.12.31
2.	zenés rendezvények, szórakozó helyek zavaró zajhatásaink minimalizálása	Engedélyezés során a várható zajterhelés bemutatása, üzemelés során ellenőrző zajmérés előírása panasz esetén	Déaványa Város Önkormányzata	2023.12.31

3.3 Vízüdelem

	Cél (állapot)	Intézkedés	Felelős	Megvalósítás - tervezett - határideje
1.	vizek minőségének javítása, vízszennyezések megszüntetése	szennyvíz elöntések megszüntetése: <ul style="list-style-type: none"> szennyvíztelep fejlesztése (hidraulikai kapacitás) szabálytalan csapadékvíz bevezetések megszüntetése befogadó csatorna vízvezetésének javítása 	Déaványa Város Önkormányzata /Alföldvíz Zrt.	2020.12.31
		szennyvíz szikkasztásból eredő szennyezések felszámolása <ul style="list-style-type: none"> szennyvízcsatorna-hálózatra való rákötés teljessé tétele, kiépített szennyvízcsatorna-hálózatra való rákötés kötelezésével, talajterhelési díj növelésével stb. egyedi szennyvízgyűjtő aknák vízzáróságának igazolása, és a kihordásos szennyvíz-gyűjtés 	Déaványa Város Önkormányzata	2020.12.31

Dévaványa Város Környezetvédelmi Programja 2019-2024

		(szippantás) közszolgáltatás biztosítása		
		<p>illegális felszín alatti vízkivételek felszámolása</p> <ul style="list-style-type: none"> • meglévő illegális felszín alatti vízkivételek fennmaradási engedélyeztetése, vagy felszámolása • a lakosság tájékoztatása a kutak engedélyeztetéséről, a szakszerűtlen kivitelezés veszélyeiről 	Dévaványa Város Önkormányzata	2023.12.31
		a kisüzemi állattartók trágya kezelésének szigorúbb szabályozása helyi szinten, és azok betartásának ellenőrzése	Dévaványa Város Önkormányzata	2020.12.31 /folyamatosan
		Szennyvízelvezető hálózaton szükséges korszerűsítései, javítási munkálatok elvégzése	Dévaványa Város Önkormányzata /Alföldvíz Zrt.	2020.12.31
2.	belvíz, csapadékvíz-elvezetés javítása	belterületi csapadékvíz-elvezető hálózat rekonstrukciójának, kiépítésének befejezése	Dévaványa Város Önkormányzata	2023.12.31
		külterületi csapadékvíz-elvezető hálózat rekonstrukciója, csatornák vízlevezetésének javítása	Dévaványa Város Önkormányzata	2023.12.31
		<p>belvizek gyorsabb lefolyásának biztosítása</p> <ul style="list-style-type: none"> • a befogadóba történő átemelés megkezdésének előbbre hozásával • a befogadó Folyás-éri főcsatorna vízszintjének veszélyhelyzetet megelőző gyorsabb csökkentésével 	Dévaványa Város Önkormányzata / Körös-vidéki Vízügyi Igazgatóság	2023.12.31
3.	Aszályérzékenység csökkentése	vizek helyben tartása, további záporvíztározók kialakítása	Dévaványa Város Önkormányzata / Körös-vidéki Vízügyi Igazgatóság	2023.12.31

3.4 Talajvédelem

	Cél (állapot)	Intézkedés	Felelős	Megvalósítás - tervezett - határideje
1.	defláció csökkentése	mezővédő fasorok telepítésével	Déaványa Város Önkormányzata / gazdálkodók	folyamatos
		talajadottságoknak megfelelő terület hasznosítás	Déaványa Város Önkormányzata / gazdálkodók	folyamatos

3.5 Táj-és természeti értékek

	Cél (állapot)	Intézkedés	Felelős	Megvalósítás - tervezett - határideje
1.	helyi természetvédelmi, és táji értékek, területek megőrzése	egyedi tájértékek nyilvántartása, állapotuk felmérése, szükséges intézkedések meghatározása	Déaványa Város Önkormányzata	2020.12.31
		egyedi tájértékek, helyi értékek, és helyi természetvédelmi értékek/ területek rendezési tervben (tájrendezési, zöldterület fejlesztési tervlap) történő beazonosítható feltüntetése	Déaványa Város Önkormányzata	Rendezési terv módosítása alkalmával
		helyi természetvédelmi, táji értékekről szóló rendelet megalkotása, fenntartási, kezelési tervek elkészítése	Déaványa Város Önkormányzata	2019.12.31
2.	biodiverzitás növelése, ökológiai folyosók folytonosságának biztosítása	mezővédő fasorok telepítése, dűlőutak fásítása	Déaványa Város Önkormányzata / gazdálkodók	folyamatos
		a táj-és talajadottságoknak megfelelő gazdálkodás, legetetés, extenzív állattartás preferálása	Déaványa Város Önkormányzata / gazdálkodók	folyamatos
3.	a lakosság természetvédelmi „érzékenyítése”, gyerekek bevonása a helyi természeti értékek megőrzésébe	Együttműködés a KMNP és a helyi természetvédelmi civil szervezetekkel pl.: természetvédelmi jeles napok, egyéb rendezvények szervezésében, helyi értékek fenntartásában, megőrzésében	Déaványa Város Önkormányzata /KMNP / Civil szervezetek	folyamatos

3.6 Zöldfelületi rendszer

	Cél (állapot)	Intézkedés	Felelős	Megvalósítás - tervezett - határideje
1.	közparkok minőségi és mennyiségi fejlesztése	a belvárostól távolabbi zöldfelületek fejlesztése: <ul style="list-style-type: none"> • Fejlesztendő közparkok, közkertek és intézménykertek a településrendezési terv zöldterületfejlesztési javaslata alapján • Használati érték növelése (felszereltségének, kiépítettségének fejlesztése) 	Déaványa Város Önkormányzata / Intézmények	folyamatos
		települési szintű zöldfelület fejlesztési terv készítése	Déaványa Város Önkormányzata	2023.12.31
2.	a település játszótereinek számának növelése	játszótér építése	Déaványa Város Önkormányzata	2023.12.31
3.	külső zöldgyűrű fejlesztése, meglévők megőrzése	külterületi mezővédő fasorok telepítése, tájfasítás, tervezett fasorok megvalósítása a településrendezési terv zöldterületfejlesztési javaslata alapján	Déaványa Város Önkormányzata	folyamatos
		felhagyott temetőkerlek kegyeleti parkká alakítása, értékmegőrző fenntartásuk	Déaványa Város Önkormányzata	2023.12.31

3.7 Hulladékgyaldálkodás

	Cél (állapot)	Intézkedés	Felelős	Megvalósítás - tervezett - határideje
1.	a szelektíven begyűjtött hulladék arányának növelése	a lakosság ösztönzése a szelektálásra, szelektív hulladékgyűjtést ösztönző programok stb.	Déaványa Város Önkormányzata	folyamatos
2.	zöld hulladékok helyben történő hasznosítása	a települési zöld hulladékok helyi komposztáló telepen történő hasznosítása	Déaványa Város Önkormányzata	2023.12.31
		házi komposztálás népszerűsítése	Déaványa Város Önkormányzata	folyamatos

Dévaványa Város Környezetvédelmi Programja 2019-2024

3.	kommunális szennyvíz gyűjtés, kezelés teljessé tétele, ebből eredő szennyezések megszüntetése	a szennyvíztelep hidraulikai kapacitás bővítése szükséges	Dévaványa Város Önkormányzata / Alföldvíz Zrt.	2020.12.31
		a szennyvíz-hálózatba történő illegális csapadékvíz bevezetések felszámolása	Dévaványa Város Önkormányzata	folyamatos
		a települési folyékony hulladékkal kapcsolatos helyi közszolgáltatás (kihordás) biztosítása,	Dévaványa Város Önkormányzata	2019.05.01
		az egyedi szennyízgyűjtő aknák vízzáróságának ellenőrzése	Dévaványa Város Önkormányzata	folyamatos
4.	állati eredetű hulladékok gyűjtésének és elszállításának közszolgáltatásként történő biztosítása	Állati eredetű hulladékgyűjtő hely kijelölése a településen	Dévaványa Város Önkormányzata	2019.05.01

3.8 Katasztrófavédelem

	Cél (állapot)	Intézkedés	Felelős	Megvalósítás - tervezett - határideje
1.	belvíz által veszélyeztetett területek nagyságának csökkentése	külterületi belvíz-elvezető hálózat fejlesztése	Dévaványa Város Önkormányzata Körös-Vidéki Vízügyi Igazgatóság	2023.12.31
2.	csökkenteni kell a defláció érzékeny területeket	mezővédő fasorok telepítése	Dévaványa Város Önkormányzata	folyamatos

3.9 Klímavédelem / Energiagazdálkodás

	Cél (állapot)	Intézkedés	Felelős	Megvalósítás - tervezett - határideje
1.	energiamegtakarítás növelése	energetikai korszerűsítések végrehajtása intézményi szinten: nyílászáró csere, hőszigetelés, fűtéskorszerűsítés (pl.: a központi orvosi rendelő energetikai korszerűsítésére is.	Dévaványa Város Önkormányzata	2023.12.31

Dévaványa Város Környezetvédelmi Programja 2019-2024

		közvilágítás korszerűsítése	Dévaványa Város Önkormányzata	2020.12.31
2.	megújuló energiaforrások részarányának növelése	napenergiát hasznosító rendszereinek fejlesztése, települési napelem park létrehozása	Dévaványa Város Önkormányzata	2023.12.31
3.	települési szintű, komplex energia-racionalizálási terv készítése	energia-racionalizálási terv készítése	Dévaványa Város Önkormányzata	2020.12.31
4.	a közlekedési eredetű CO2 kibocsátás csökkentése	kerékpárút hálózat fejlesztése	Dévaványa Város Önkormányzata	2023.12.31
5.	aszályérzékenység csökkentése	víztározás lehetőségeinek biztosítása	Dévaványa Város Önkormányzata Körös-Vidéki Vízügyi Igazgatóság	2023.12.31
		illegális vízkivételek felszámolása	Dévaványa Város Önkormányzata	2023.12.31

3.10 Környezettudatosság, szemléletformálás

	Cél (állapot)	Intézkedés	Felelős	Megvalósítás - tervezett - határideje
1.	Környezettudatos intézmény működés, ökológiai lábnyom csökkentése	„Irodák zöldítése”, komplett program kidolgozása, mely területeken lehet az intézményműködés környezetterhelését csökkenteni	Dévaványa Város Önkormányzata	2029.12.31
2.	Környezettudatos generáció nevelése	Ökoiskola cím / Zöld Óvoda cím megszerzése	Dévaványa Város Önkormányzata / Iskola, óvoda Intézmények	2019.12.31

4 Melléklet

- Egyedi tájérték lista
- Értéktár lista